

Maa- ja metsätalousyritysten taloustilasto 2010

Viljelijän tuloista vain joka kolmas euro maataloudesta

Vuonna 2010 keskimäärin 32 prosenttia viljelijäperheiden tuloista tuli maatilalta, kun vastaava osuus vuonna 2000 oli 37 prosenttia. Maatalouden tulojen osuus vaihtelee voimakkaasti viljelijäperheiden välillä: Kolmasosa perheistä oli niin sivutoimisia maatalouden harjoittajia, että heidän maatalouden tulot olivat vain alle 5 prosenttia puolisoiden kaikista veronalaisista tuloista. Vastaavasti 9 prosenttia perheistä oli niin päätoimisia, että he saivat yli 95 prosenttia tuloistaan maataloudesta. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen julkaisemasta vuoden 2010 Maa- ja metsätalousyritysten taloustilastosta.

Perheviljelmien tulot tulolähteittäin vuosina 2000 ja 2010. Tilat on ryhmitelty maatalouden tulo-osuuden mukaan

	Vuosi	Maatalouden tulojen osuus valtionveronalaisista tulosta									
		Kaikki tuloluokat yht	%-osuus valtionveronal. tuloista	Tuloista alle 5 % maataloudesta	%-osuus valtionveronal. tuloista	Tuloista 5 - 50 % maataloudesta	%-osuus valtionveronal. tuloista	Tuloista 50 - 95 % maataloudesta	%-osuus valtionveronal. tuloista	Tuloista yli 95 % maataloudesta	%-osuus valtionveronal. tuloista
Tilojen lukumäärä	2000	70 083	..	16 443	..	25 472	..	22 327	..	5 841	..
	2010	53 317	..	16 975	..	19 379	..	11 875	..	5 088	..
Puolisoiden valtionveronal. tulot € yht	2000	35 235	100	37 771	100	37 924	100	32 646	100	26 266	100
	2010	53 641	100	57 419	100	54 444	100	52 549	100	40 520	100
Puolisoiden maatal. ansio ja po-tulot € yht	2000	13 187	37	413	1	8 947	24	24 149	74	25 735	98
	2010	16 974	32	544	1	12 059	22	38 666	74	39 875	98
Puolisoiden työtulot € yht	2000	11 140	32	20 407	54	15 449	41	2 292	7	80	0
	2010	19 569	36	31 609	55	23 304	43	4 594	9	126	0
Puolisoiden tulonsiirrot € yht	2000	2 913	8	4 389	12	3 431	9	1 968	6	105	0
	2010	6 081	11	8 726	15	6 809	13	3 643	7	179	0
Puolisoiden metsätalouden tulot € yht	2000	3 137	9	3 120	8	4 183	11	2 724	8	194	1
	2010	3 283	6	3 624	6	4 067	7	2 865	5	139	0
Puolisoiden muut tulot € yht	2000	5 147	15	9 873	26	6 273	17	1 681	5	178	1
	2010	8 492	16	14 277	25	8 678	16	3 351	6	486	1

Alle 5 prosenttia maataloudesta tuloa saavien viljelijäperheiden yhteenlasketut veronalaiset kokonaistulot olivat keskimäärin noin 57 400 euroa, kun päätoimisten yli 95 prosenttia maataloudesta tuloa saavien perheiden yhteiset kokonaistulot olivat lähes 17 000 euroa pienemmät. Kokonaistulojen eroja näiden ryhmien välillä selittää osittain maatalon tulonsaajien lukumäärä: alle 5 prosenttia maataloustuloja saavassa ryhmässä tulonsaajia oli keskimäärin 1,74 tilaa kohti ja päätoimisten perheiden ryhmässä 1,50.

Tilaston teema-luvussa tarkastellaan maatalousyrittämisen päätoimisuutta, jolla pyritään osaltaan vastaamaan EU komission vuoden 2013 jälkeistä maatalouspolitiikkaa koskevaan uudistusesitykseen. Esityksen yhtenä tavoitteena on kohdentaa maatalouden perustulotuki vain aktiiviviljelijöille. Maatalon aktiivisuuden määrittelemiseksi komissio on yhtenä vaihtoehtona esittänyt, että tilan omistajien tuloista olisi vähintään 5 prosenttia oltava peräisin maataloudesta. Määritelmä kuulostaa helpolta, mutta käytännössä asian todentaminen on vähintään haasteellista. Ensinnäkin, yhtymämuotoisten ja osakeyhtiöiden omistamien tilojen lukumäärä on huomattava ja niiden osuus kasvaa koko ajan. Miten yhtymien omistajien maatalouden ulkopuoliset tulot määritellään? Toiseksi, nykyisin pienimuotoinen sivuansiotalous voidaan liittää osaksi maatalouden tuloa. Liittämistä puoltaa se, että usein pienimuotoista sivuansiotaloutta harjoitetaan maatalouden tuotantovälineillä ja sivuansiotulojen erottaminen voi olla vaikeaa. Kolmanneksi, katovuodet ja isot investoinnit voivat väliaikaisesti pienentää maatalouden tuloa alle 5 prosentin aktiivisuusrajan. Maatiloilla on perinteisesti hankittu lisätuloja myös metsätalouden puolelta ja usein metsätalous on nähty elinehdoksi maatalouden harjoittamiselle. Harvoin toteutettu iso puukauppa voisi viedä maatalon alle 5 prosentin tulorajan.

Tilastokatsauksessa on johdannon lisäksi neljä erillistä päälukua.

Luvussa 2 käsitellään maatilayritysten tuloksia. Luvun tiedot perustuvat sekä maatalousyrittäjien 2-verolomakkeilta että Tilastokeskuksen oman tiedonkeruun kautta saatuun tietoon. Luvussa tarkasteltava tilastollinen perusjoukko muodostuu kaikista sellaisista maatalouden harjoittajista, jotka ovat maatalouden tuloverolain alaisia ja harjoittavat maataloutta maatilarekisteriin kuuluvalla maatilalla. Vuonna 2010 luvussa kaksi määriteltyyn perusjoukkoon kuului 59 914 maatilayritystä, joista luonnollisten henkilöiden hallitsemia tiloja oli 53 327, verotusyhtymiä 4 384 ja kuolinpesiä 2203. Tiedot on esitetty yhtenäisenä aikasarjana vuosilta 2004–2010.

Luvun 3 tiedot on saatu henkilöverotuksen tietokannasta. Perusjoukko käsittää edellisen luvun luonnollisina henkilöinä toimivat 53 327 viljelijää ja heidän 38 657 puolisoa. Tiedot on summattu yhteen puolisoittain. Henkilöveroaineistosta saadaan selville viljelijäperheen kaikki muutkin kuin vain maatalouden tulot. Tiedot on taulukoissa yhtenäisesti vuosilta 2000–2010.

Luku 4 käsittelee metsätaloutta. Tässä kohdassa tarkoitettu perusjoukko muodostuu kaikista metsätalouden 2c-verolomakkeen palauttajista, joita vuonna 2010 oli 271 326 verovelvollista. Juridiselta muodoltaan näistä 209 922 oli luonnollisia henkilöitä, 36 856 verotus- tai kiinteistöyhtymää ja 24 548 kuolinpesää. Maatalouden harjoittajien ja muiden metsänomistajien tiedot ovat saatavissa myös erikseen. Taulukoissa pienin alueyksikkö on kunta. Metsätalouden tiedot on saatavissa vuosilta 2006–2010.

Sisällys

1. Johdanto.....	4
2. Maatilayritysten verotilinpäätöksiin perustuvat tulokset.....	6
2.1. Maatalouden kokonaistulot, menot, varat ja velat.....	6
2.2. Tilakohtainen tarkastelu	9
Alueittain.....	9
Omistusmuodon mukaan.....	9
Tulokset ikäryhmittäin.....	10
Tulokset tuotantosunnan mukaan	10
Tilakoon mukaan.....	11
3. Henkilöverotietoihin perustuvat tulokset.....	13
4. Yksityismetsätalous.....	15
5. Tilaston vaihtuva teema: Maatalouden tulojen suhde viljelijän muihin tuloihin.....	19

Taulukot

Taulukko 1. Maatalouden veronalaiset tulot, menot, varat ja velat yhteensä vuosina 2004, 2009 ja 2010.....	7
Taulukko 2. Maakunnat ja kunnat alueen maatalouden kokonaistulojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä vuonna 2010.....	8
Taulukko 3. Maatilayritysten lukumäärä, maatalouden tulos ja tuloksen suhteellinen muutos vuosina 2004, 2009 ja 2010	9
Taulukko 4. Maatilayritysten lukumäärä, maatalouden tulos ja tuloksen suhteellinen muutos vuosina 2004, 2009 ja 2010 juridisen muodon mukaan ryhmiteltynä.....	10
Taulukko 5. Maatilayritysten lukumäärä, lannoite- ja rehumenot sekä tulos maataloudesta tuotantosunnittain vuosina 2004, 2009 ja 2010.....	11
Taulukko 6. Maatilayritysten lukumäärä, tulot ja menot tilakokoluokittain.....	12
Taulukko 7. Luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset, viljelijöiden keski-ikä, sekä veronalaiset tuloerät ikäryhmittäin vuosina 2000 ja 2010.....	14
Taulukko 8. Yksityismetsätalouden veronalaiset tulot ja menot omistajaryhmittäin verovuosilta 2006, 2009 ja 2010	16
Taulukko 9. Metsätalouden verovelvolliset ja puhdas pääomatulo maakunnittain vuosina 2007 ja 2010.....	18
Taulukko 10. Perheviljelmien lukumäärä, puolisoiden yhteiset valtionveronalaiset tulot ja maatalouden tulot tuloluokittain vuodesta 2000 vuoteen 2010. Ylemmät prosentti osuudet osuuksia tilojen kokonaismäärästä ja alemmat osuuksia valtionveronalaisista tuloista.....	20
Taulukko 11. Maatilojen lukumäärät tuotantosunnittain eri tuloluokissa vuonna 2000 ja 2010	21
Taulukko 12. Maataloustuet, verotettava tulos ja vilejelty peltoala tuloluokittain yritystä kohti vuosina 2004 ja 2010.....	23
Maa- ja metsätalousyrittäjien taloustilaston laatuseloste.....	25

1. Johdanto

Maa- ja metsätalousyriyten taloustilaston tiedot perustuvat pääasiassa hallinnollisista rekistereistä saataviin tietoihin. Tilaston lähteinä käytettäviä rekistereitä tuotetaan ja ylläpidetään sekä Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla toimivissa yksiköissä että verohallinnossa. Rekistereistä saatavia tietoja on täydennetty noin 9 000 maatilayrittäjälle suunnatulla tilastokyselyllä, jolla pyritään selvittämään maatalouden verolomakkeen tietoja yksityiskohtaisemmin maatilayrityksen myyntituloja ja vähennyskelpoisia menoja. Tilaston keskeiset tiedot esitetään liitteinä olevissa tietokantatauluissa. Valtaosa taulujen tiedoista on esitetty keskiarvoina tilastoyksikköä kohti. Tilastokatsauksen lukujen 1–4 osalta tilasto pyritään julkaisemaan vuosittain saman sisältöisenä, kun taas 'tilaston teema' luvussa aihe vaihtuu vuosittain.

Luku 2 käsittelee maatilayritysten tuloksia. Luvun tiedot perustuvat sekä maatalousyrittäjien 2-verolomakkeilta että Tilastokeskuksen oman tiedonkeruun kautta hankittuun tietoon. Luvussa tarkasteltava tilastollinen perusjoukko muodostuu sellaisista maatilayrityksistä, jotka ovat maatilatalouden tuloverolain (MVL) alaisia ja harjoittavat maataloutta maatilarekisteriin kuuluvalla maatilalla. Tiedot on esitetty yhtenäisenä aikasarjana vuosilta 2004–2010. Tässä tilastossa käytetään nimitystä 'aktiivinen maatilayritys' sellaisista MVL:n mukaan verovelvollisista, jotka harjoittavat maataloutta maatilarekisteriin kuuluvalla maatilalla. Tosin samalla maatilarekisterin tilalla voi toimia useampiakin maatalouden verovelvollisia, esimerkiksi vanha ja nuori isäntä voivat muutaman vuoden ajan olla molemmat erikseen maatalouden verovelvollisia saman maatilalan tuloista. Näissä tapauksissa aktiiviseksi yrittäjäksi valittiin liikevaihdoltaan suurempi verovelvollinen, kun taas liikevaihdoltaan pienempi MVL-verovelvollinen katsottiin passiiviseksi 'yrityksiksi'. Kyseisiltä passiivisilta MVL-velvollisista vaaditaan, että heillä on verotietojen perusteella jotain muutakin taloudellista aktiviteettiä kuin pelkkää peltomaan omistusta. Se voi tarkoittaa esimerkiksi maatalouden tuloja tai menoja, tulosta vähennettävää tappiota tai maatalouden velkojen korkoja. Vuonna 2010 luvussa kaksi määriteltyyn perusjoukkoon kuului 59 914 aktiivimaatilayritystä, joista luonnollisten henkilöiden omistuksessa oli 53 327, verotusyhtymien omistuksessa 4 384 ja kuolinpesien omistuksessa 2203 yritystä.

Luvun 3 tiedot on saatu henkilöverotuksen tietokannasta. Vuonna 2010 perusjoukko käsittää edellisen luvun luonnollisina henkilöinä toimivat 53 327 viljelijää ja heidän 38 657 puolisoa. Tiedot on summattu yhteen puolisoittain, joten tilastoyksiköstä käytetään joko nimitystä 'viljelijäperhe' tai 'viljelijäpuolisot'. Lasten mahdollisia veronalaisia tuloja ei kuitenkaan ole huomioitu tilastossa. Henkilöveroaineistosta saadaan selville viljelijäperheen kaikki muutkin kuin vain maatalouden tulot. Tiedot on taulukoissa yhtenäisesti vuosilta 2000–2010.

Luku 4 käsittelee metsätaloutta. Tässä kohdassa tarkoitettu perusjoukko muodostuu kaikista metsätalouden 2c-verolomakkeen palauttajista, joita vuonna 2010 oli 271 326 verovelvollista. Juridiselta muodoltaan näistä 209 922 oli luonnollisia henkilöitä, 36 856 verotus- tai kiinteistöyhtymää ja 24 548 kuolinpesää. Maatalouden harjoittajien ja muiden metsänomistajien tuloksia on tarkasteltu myös erikseen. Metsätalouden tiedot on saatavissa vuosilta 2006–2010. Vuosina 2008–2010 sovellettu puunmyyntitulon verohuojennus alensi selkeästi metsätalouden puhdasta pääomatuloa verrattuna erityisesti vuoteen 2007. Metsätalouden pinta-alaverotus päättyi kaikkien metsänomistajien osalta vuonna 2005, joten vuodesta 2006 lähtien kaikkien yksityismetsänomistajien verotukseen perustuvat puunmyyntitulot ovat olleet vertailukelpoisia keskenään. Metsätalouden tuloksia esitellään sekä alueellisesti että omistajaryhmien mukaan luokiteltuna. Pienin alueyksikkö on kunta.

Samoin kuin maatilalla voi toimia useampia verovelvollisia yrityksiä, niin yksi yrittäjä voi harjoittaa maataloutta useammalla maatilalla. Tuotantoa harjoitetaan myös enenevässä määrin vuokratuilla pelloilla - jopa kokonaisia maatiloja vuokrataan. Maatilalla harjoitettavasta tuotannosta on aina taloudellisessa vastuussa maatilalan viljelyoikeutta hallinnoiva oikeushenkilö tai oikeudellinen yksikkö, joka maatalouden kyseessä ollessa on useimmiten luonnollinen henkilö. Muun yritystoiminnan tilastointiin verrattuna maatalo voidaan käsittää yrityksen toimipaikaksi, josta taloudellisessa vastuussa on joko tilan vuokrannut tai sen omistava oikeushenkilö. Näin yrittäjä ja toimipaikka yhdessä muodostavat yrityksen. Koska yritys vastaa usein yhden maatilalan tuotannosta, voidaan tilastossa satunnaisesti puhua myös 'maatilojen tuloksista'. Maatilalan käyttö taloudellisten tilastojen perusyksikkönä on kuitenkin hämärtynyt jatkuvasti 1960-luvun lopulta, kun maataloudessa siirryttiin maatilalan pinta-alaan perustuvasta verotuksesta todellisiin tuloihin

ja menoihin perustuvaan verotukseen. Toki voidaan myös puhua tuloista maatilayrittäjää kohti, mutta koska kyseessä on usein yrittäjäpuolisot, niin on käytännöllisempää käyttää nimitystä 'maatilayritys' puhuttaessa taloudellisesta tuloksesta.

Sivuansiotalous mutkistaa maatalouden tulosten tulkintaa. Jos maatalouden harjoittaja suorittaa esimerkiksi koneurakointia siinä laajuudessa, että verottaja katsoo urakoinnin kuuluvan eri liikkeeksi kuin maatalous, niin tämä koneurakointi jää tilaston kuvauksen ulkopuolelle. Jos koneyrittäminen puolestaan voidaan katsoa laajuudeltaan ja luonteeltaan maatalouden sivuelinkeinoksi, niin siitä saatuja tuloja verotetaan muiden maatalouden tulojen yhteydessä. 'Puhdasta' maataloutta harjoitetaan enenevässä määrin myös elinkeinoverolain piiriin kuuluvissa yrityksissä. Nämä EVL-verolain piiriin kuuluvat yritykset jäävät ainakin toistaiseksi tämän tilaston ulottumattomiin.

2. Maatilayritysten verotilinpäätöksiin perustuvat tulokset

Luvussa kaksi esitetyt tiedot perustuvat pääasiassa MVL:n mukaisten verovelvollisten 2-verolomakkeilla antamiin tietoihin, jotka on yhdistetty maaseutuelinkeinorekisterin tilakohtaisiin tietoihin. Tietoja on täydennetty suoralla 8800 maatilayrittäjälle lähetetyllä tilastokyselyllä. Lukuun kaksi liittyvät tietokantataulut on nimetty siten, että taulukon otsikko alkaa sanalla 'Maatilayritys:' Tietokantatauluissa on kuvattu pääasiassa aktiivisten maatilayritysten tuloja, menoja, varoja ja velkoja.

2.1. Maatalouden kokonaistulot, menot, varat ja velat

Vuonna 2010 oli sellaisia MVL-verovelvollisia, joilla oli maatalouden tiimoilta jotakin muutakin aktiviteettiä kuin pelkkää maan omistusta, kaikkiaan 135 996 yksikköä. Näistä 59 914 verovelvollisen tiedot pystyttiin yhdistämään Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ylläpitämän maatilarekisterin tietoihin. Maatilarekisteriin kuului vuonna 2010 kaikkiaan 62 767 maatila. Siten erotukseksi jäävien noin 2850 aktiivitalan tuloja ei verotettu MVL:n mukaan, koska tilat olivat joko ns. harrastetiloja tai sitten tilat olivat yhtiömuotoisia ja niitä verotettiin elinkeinoverolain mukaan. Toisaalta osaa verotiedoista ei onnistuttu yhdistämään maatilarekisterin tietoihin johtuen siitä, että yrittäjätunnukset poikkesivat eri rekistereissä.

Vuonna 2010 MVL:n alaiset maatalouden myyntitulot olivat 2 518 miljoonaa euroa (2 566 m€ vuonna 2009). Myyntitulot alenivat edellisvuodesta 38 miljoonaa euroa. Kotieläinten ja kotieläintuotteiden yhteenlaskettu osuus myyntituloista oli liki 61 prosenttia (64 prosenttia 2009) ja kasvinviljelytuotteiden osuus noin 24 prosenttia (22 prosenttia 2009). MVL lomakkeilla ilmoitettujen maataloustukien kokonaismäärä oli 1844 miljoonaa euroa. Maatalouden kokonaistulot olivat 4 672 miljoonaa euroa (4 713 m€ 2009).

Maatalouden verotuksessa vähennyskelpoiseet menot olivat 3 448 miljoonaa euroa, joten menot pysyivät lähes edellisvuoden tasolla (3 438 m€ 2009). Maatalouden verolomakkeella menot on eritelty lähinnä menojen alv-kannan mukaan. Menoista hieman alle puolet muodostuu 23 prosentin alv-kantaan kuuluvista menoista. Poistot, 0 prosentin alv kantaan kuuluvat menot, sekä yhdistettyyn 9:n ja 13 prosentin alv kantaan kuuluvat menoerät muodostavat kukin erikseen noin 13–16 prosentin osuuden kokonaismenoista. Menojen ja tulojen erotuksesta käytetään termiä voitto. Kun voittoon lisätään korjauserät (esimerkiksi maatalouden menoissa vähennetyt yksityistalouden menot ja alkutuottajien alv-huojennus, energiatuotteiden valmisteverojen palautus, sekä vähennetään mm. yksityisauton maatalouskäyttö ja osinkojen verovapaa osa) sekä maatalouden korkomenot, niin saadaan maatalouden tulos. Kaikkien maatalouden verovelvollisten yhteenlaskettu maatalouden tulos oli 1 137 miljoonaa euroa. Kokonaistulos aleni edellisestä vuodesta 16 miljoonaa euroa.

Maatalousomaisuuden verotusarvo ilman maatilaan kuuluvia etuuksia oli 5 094 miljoonaa euroa (4 978 m€ 2009) ja velkojen määrä oli 3 417 miljoonaa euroa (3 358 m€ 2009), joten maatalouden nettovarallisuuden kokonaisarvo ilman palkkamenokorjausta vuonna 2010 oli 1 677 miljoonaa euroa. Maatalouskone- ja kalusto-omaisuuden osuus varoista oli noin 37 prosenttia, tuotantorakennusten osuus noin 23 prosenttia ja maatalousmaan verotusarvo noin 20 prosenttia.

Taulukko 1. Maatalouden veronalaiset tulot, menot, varat ja velat yhteensä vuosina 2004, 2009 ja 2010

	Vuosi	MVL:n mukaan verovelvolliset		
		Kaikki yhteensä	Passiiviset maatilayritykset (tila vuokrattu pois tms)	Aktiiviset maatilayritykset
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	145 051	76 166	68 885
	2009	138 240	76 722	61 518
	2010	135 996	76 082	59 914
03 Maataloustuotteiden myyntitulo milj. euroa	2004	2 323	91	2 231
	2009	2 566	93	2 472
	2010	2 518	90	2 428
10 Tuet milj. euroa	2004	1 745	35	1 709
	2009	1 841	33	1 808
	2010	1 844	28	1 816
24 Tulos maataloudesta milj. euroa	2004	1 144	120	1 024
	2009	1 153	137	1 016
	2010	1 137	135	1 002
41 Maatalouden varat milj. euroa	2004	4 325	460	3 865
	2009	4 978	536	4 442
	2010	5 094	529	4 565
42 Maatalouden velat milj. euroa	2004	2 796	125	2 671
	2009	3 358	137	3 221
	2010	3 417	139	3 278

Varsinais-Suomen maakunnassa maatalouden kokonaistulo oli maakuntien välisessä vertailussa korkein, 564 miljoonaa euroa. Maatalouden kokonaistulojen perusteella Salo oli vuonna 2010 Suomen maatalousvaltaisinta kunta. Salossa ja Loimaalla maatalouden kokonaistulo oli suurempi kuin Kainuun maakunnassa yhteensä. Ahvenanmaan yhteenlasketut maatalouden kokonaistulot ylittyivät 16 kunnassa.

Taulukko 2. Maakunnat ja kunnat alueen maatalouden kokonaistulojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä vuonna 2010

	Aktiivimaatilyritysten lukumäärä koko aineistossa	Maatalouden tulot yhteensä miljoonaa euroa	Tulos maataloudesta miljoonaa euroa	Maatalouden tulot euroa/yritys	Tulos maataloudesta euroa/yritys
Koko maa - Hela landet	59 985	4 400	1 002	73 351	16 708
Manner-Suomi - Fasta Finland	59 451	4 360	992	73 344	16 694
Varsinais-Suomen maakunta - Egentliga Finlands län	6 403	564	110	88 072	17 115
Etelä-Pohjanmaan maakunta - Södra Österbottens län	6 815	508	117	74 611	17 232
Pohjois-Pohjanmaan maakunta - Norra Österbottens län	5 080	444	114	87 365	22 489
Pohjois-Savon maakunta - Norra Savolax län	4 239	359	84	84 760	19 727
Satakunnan maakunta - Satakunta län	3 873	289	57	74 618	14 834
Pirkanmaan maakunta - Birkalands län	4 471	274	58	61 330	13 031
Pohjanmaan maakunta - Österbottens län	4 111	269	66	65 510	15 976
Pohjois-Karjalan maakunta - Norra Karelen län	2 475	184	44	74 193	17 732
Kanta-Hämeen maakunta - Egentliga Tavastlands län	2 373	177	39	74 757	16 228
Keski-Suomen maakunta - Mellersta Finlands län	3 218	174	40	54 210	12 364
Etelä-Savon maakunta - Södra Savolax län	2 882	171	36	59 369	12 506
Uudenmaan maakunta - Nylands län	2 461	164	33	66 460	13 512
Keski-Pohjanmaan maakunta - Mellersta Österbottens län	1 428	149	45	104 059	31 183
Päijät-Hämeen maakunta - Päijänne-Tavastlands län	1 907	141	30	74 099	15 712
Kymenlaakson maakunta - Kymmenedalens län	2 143	124	32	57 696	14 945
Lapin maakunta - Lapplands län	1 585	108	25	68 443	15 977
Itä-Uudenmaan maakunta - Östra Nylands län	1 330	95	21	71 380	15 455
Etelä-Karjalan maakunta - Södra Karelen län	1 682	94	24	56 004	14 105
Salo	1 138	91	19	80 165	16 296
Loimaa	751	73	16	96 949	21 712
Kainuun maakunta - Kajanalands län	975	71	19	72 885	19 082
Kouvola	1 152	69	18	59 689	15 205
Kauhava	1 011	67	16	66 367	15 496
Seinäjoki	820	67	14	81 459	17 630
Kiuruvesi	456	55	11	120 038	23 701
Somero	522	50	10	95 139	19 758
Ilmajoki	442	49	11	111 553	23 996
Kokkola - Karleby	499	49	15	97 933	30 019
Huittinen	427	48	8	111 890	19 402

	Aktiivimaatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	Maatalouden tulot yhteensä miljoonaa euroa	Tulos maataloudesta miljoonaa euroa	Maatalouden tulot euroa/yritys	Tulos maataloudesta euroa/yritys
Hämeenlinna - Tavastehus	612	47	10	76 606	15 751
Sastamala	722	45	10	62 593	13 795
Kalajoki	377	45	10	118 985	27 512
Jalasjärvi	455	43	10	94 946	22 641
Kauhajoki	540	41	9	76 554	16 395
Nivala	390	41	11	105 584	27 887
Kurikka	492	40	9	80 848	18 352
Ahvenanmaa - Åland	534	40	10	74 080	18 217

2.2. Tilakohtainen tarkastelu

Alueittain

Tilaston tarkimpana alueyksikkönä käytetään vuoden 2010 kuntajakoja. Aiempien vuosien tulokset on myös laskettu vastaamaan vuoden 2010 kuntajaon mukaisia kuntarajoja. Muina alueluokkina käytetään sekä maakuntaa että EU-tukialuetta. Maakunnan ja EU-tukialueen mukaan luokitellut tietokantataulukot on laadittu pääsääntöisesti vähintään kahdessa ulottuvuudessa, esimerkiksi maakunnan ja tuotantos suunnan mukaan. Otokseen perustuvat tiedot on merkitty *-merkillä tietokantatauluissa. Otostiloilta saatuja tietoja ei ole julkaistu kuntatasolla, koska keskivirhe kasvaa sitä suuremmaksi mitä pienemmän luokan tiedoista on kysymys. Siten esimerkiksi tietoja pellon vuokrahinnoista ei julkaista kunnittain.

Ns. maitosuomi erottuu muusta suomesta korkeamman maatalouden tuloksen perusteella.

Keski-Pohjanmaalla tilakohtainen maatalouden tulos oli jälleen korkein, 31 300 euroa. Seuraavaksi korkein tulos oli Pohjois-Pohjanmaalla, 22 500 euroa ja kolmantena Kainuussa noin 19 000 euron tuloksella. EU tukialueittain tarkastellen C2 tukialueella tulos on myös selvästi muita alueita korkeampi.

Taulukko 3. Maatilayritysten lukumäärä, maatalouden tulos ja tuloksen suhteellinen muutos vuosina 2004, 2009 ja 2010

	Vuosi	EU tukialue							
		Koko maa	A-tukialue	B-tukialue	C1-tukialue	C2-tukialue	C2P-tukialue	C3-tukialue	C4-tukialue
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	8 680	20 344	16 327	18 201	1 971	2 753	584
	2009	61 518	7 681	18 295	14 343	16 318	1 776	2 561	544
	2010	59 914	7 509	17 901	13 911	15 913	1 721	2 450	509
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	14 834	12 907	13 734	17 710	15 763	17 597	10 559
	2009	16 516	15 986	14 352	15 333	19 933	17 669	18 790	11 013
	2010	16 725	16 953	14 495	15 629	20 017	16 903	18 288	10 666
Tuloksen muutos % vv 2004–2010		13	14	12	14	13	7	4	1

Omistusmuodon mukaan

Vuonna 2010 tilaston 59 914 aktiivisesta maatilayrityksestä luonnollisten henkilöiden omistuksessa oli 53 327 yritystä, verotusyhtymien omistuksessa 4 384 yritystä ja kuolinpesien omistuksessa 2 203 yritystä. Verotusyhtyminä toimivien yritysten lukumäärä on lisääntynyt 13 prosenttia vuodesta 2004 vuoteen 2010. Vastaavasti kuolinpesien määrä on laskenut samalla ajanjaksolla 27 prosenttia. Verotusyhtymien tulos kohosi vuodesta 2004 vuoteen 2010 noin 20 prosenttia. Luonnollisten henkilöiden tiloilla kasvu oli 10

prosenttia luokkaa ja kuolinpesien hallussa olevien maatilayritysten tulos oli vuonna 2010 lähes sama kuin vuonna 2004.

Taulukko 4. Maatilayritysten lukumäärä, maatalouden tulos ja tuloksen suhteellinen muutos vuosina 2004, 2009 ja 2010 juridisen muodon mukaan ryhmiteltynä

		Kaikki juridiset muodot yht	Luonnollinen henkilö	Verotusyhtymä	Kuolinpesä
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	61 939	3 883	3 038
	2009	61 518	54 907	4 341	2 270
	2010	59 914	53 327	4 384	2 203
	Tilalukumäärän muutos % vv 2004–2010	-13	-14	13	-27
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	14 822	21 917	6 728
	2009	16 516	16 194	25 679	6 779
	2010	16 725	16 347	26 334	6 743
	Tuloksen muutos % vv 2004–2010	13	10	20	0

Tulokset ikäryhmittäin

Ikäryhmittäinen tarkastelu on esitetty luvussa kolme, koska ikäryhmittely on mielekästä tehdä vain luonnollisten henkilöiden omistamien yritysten kohdalla. Henkilöveroaineiston pohjalta laadittu ikätarkastelu voidaan tehdä myös pidemmälle ajanjaksolle kuin MVL-aineistosta. Yrityskohtaisissa tietokantatauluissa on esitetty myös viljelijän iän mukaan luokitellut tulokset.

Tulokset tuotantosuunnan mukaan

Maatilan tuotantosuunta on määritelty maatilarekisterissä. Tilaston perusjoukkoon kuuluvien maatilayritysten lukumäärä on laskenut vuodesta 2004 vuoteen 2010 noin 13 prosentilla. Lypsykarjatilojen määrä on pienentynyt 36 prosentilla ja sikatilojen määrä 41 prosentilla. Sekä lypsykarja- että sikatiloilla keskimääräinen tulos oli vuonna 2010 hieman alle 40 000 euroa. Siipikarjatilojen tulos oli reilut 42 000 euroa ja viljatilojen tulos oli noin 9 000 euroa. Tulos kasvoi vuodesta 2004 vuoteen 2010 suhteellisesti eniten sikataloustiloilla, noin 45 prosenttia. Alla olevassa taulukossa on maatalouden tuloksen lisäksi esitetty lannoite, poltto- ja voiteluaineiden, sekä rehukustannusten kehitys tuotantosuunnittain. Kyseiset kustannuserät on laskettu otosaineistosta, joten niihin sisältyy otostutkimukseen tyypillisesti kuuluva virhemarginaali. Vertailuvuosi 2004 on otostietojen osalta erityisen ongelmallinen, sillä maatalouden verouudistuksen vuoksi katon osuus otoksessa oli huomattavan korkea kyseisenä vuotena. Keskimääräiset lannoite- ja polttoainemenot kasvoivat kyseisellä 7 vuoden jaksolla noin 65 prosenttia tilaa kohti. Sikatilojen lannoitemenot kasvoivat liki kolminkertaisiksi johtuen tilojen voimakkaasta rakennekehityksestä. Rehumenot kasvoivat lypsykarja- ja sikatiloilla 45–55 prosenttia.

Taulukko 5. Maatilayritysten lukumäärä, lannoite- ja rehumenot sekä tulos maataloudesta tuotantosuunnittain vuosina 2004, 2009 ja 2010

		Kaikki tuotanto suunnat yht	1.Lypsykarja talous	2.Liha-ym naudat	3.Sika talous	4.Siipi karja talous	5.Lampaat, vuohet, hevoset	6.Viljan viljely	7.Muu kasvi tuotanto	8.Muu tuotanto
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	17 230	4 595	3 280	913	2 244	28 308	11 927	363
	2009	61 518	11 739	3 901	2 139	692	2 226	27 276	12 915	630
	2010	59 914	11 069	3 734	1 926	648	2 143	26 857	12 977	560
	Muutos % vv 2004-2010	-13	-36	-19	-41	-29	-5	-5	9	54
15.4 * Lannoitteet ja kalkki euroa/yritys	2004	2 936	3 999	3 378	5 138	5 996	1 040	2 257	2 425	667
	2009	4 342	7 107	5 534	13 253	7 729	679	3 429	2 567	441
	2010	4 805	8 512	5 395	15 126	8 141	1 584	3 607	2 996	431
	Muutos % vv 2004-2010	64	113	60	194	36	52	60	24	-35
15.10* Polttoja voiteluaineet euroa/yritys	2004	1 831	2 009	2 338	4 327	5 321	681	1 482	1 504	596
	2009	2 542	3 128	3 600	7 378	9 685	725	2 176	1 705	259
	2010	3 040	4 018	4 631	9 463	9 288	1 669	2 440	2 067	696
	Muutos % vv 2004-2010	66	100	98	119	75	145	65	37	17
16.1 * Rehut yms. euroa/yritys	2004	5 993	12 887	6 429	30 929	47 747	974	372	258	318
	2009	6 596	18 261	8 527	44 416	73 861	1 616	224	180	18
	2010	6 445	18 569	8 597	48 058	65 146	1 884	331	171	166
	Muutos % vv 2004-2010	8	44	34	55	36	93	-11	-34	-48
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	29 069	16 013	27 519	33 135	1 854	7 622	9 012	3 405
	2009	16 516	40 140	20 216	40 133	41 400	2 434	8 044	9 645	3 338
	2010	16 725	39 982	21 618	39 925	42 365	1 985	9 082	9 586	3 322
	Muutos % vv 2004-2010	13	38	35	45	28	7	19	6	-2

* Lannoite-, rehu- ja polttoainemenot estimoitu otoksesta

Tilakoon mukaan

Maatilojen määrä aleni suhteellisesti eniten 10–30 hehtaarin tilakokoluokissa. Yli 100 hehtaarin tilojen lukumäärä lisääntyi 56 prosentilla. Maatalouden tulos riippuu selkeästi tilakoosta ainakin keskiarvotasolla tarkasteltuna. Maatilayritysten tulos on alentunut vv. 2004–2010 alle 50 hehtaarin tiloilla lukuun ottamatta kokoluokkaa 0–5 hehtaaria.

Taulukko 6. Maatilayritysten lukumäärä, tulot ja menot tilakokoluokittain

		Kaikki kokoluokat yht	0- 4,9 ha	5- 9,9 ha	10-19,9 ha	20-29,9 ha	30-49,9 ha	50-99,9 ha	Yli 100 ha
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	4 617	8 626	16 477	12 363	14 362	10 104	2 311
	2009	61 518	4 517	7 480	13 321	9 901	12 156	10 721	3 422
	2010	59 914	4 099	7 356	12 928	9 549	11 774	10 596	3 612
	Muutos % vv 2004 – 2010	-13	-11	-15	-22	-23	-18	5	56
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	1 333	2 085	6 249	13 372	21 502	31 514	44 972
	2009	16 516	2 164	1 902	5 230	11 681	21 114	34 418	52 912
	2010	16 725	1 509	1 809	4 945	11 735	20 604	34 533	54 836
	Muutos % vv 2004 – 2010	13	13	-13	-21	-12	-4	10	22

3. Henkilöverotietoihin perustuvat tulokset

Henkilöveroaineistosta lasketut tietokantataulut on laadittu vuosille 2000 – 2010. Henkilöverorekisteristä on haettu verotiedot sellaisille luonnollisille henkilöille ja heidän puolisoille, jotka viljelevät maatilarekisteriin kuuluvaa maatilaa ja joiden maatalouden tuloja verotetaan MVL:n mukaan. Puolisoiden tiedot on sitten laskettu yhteen, joten tilastoyksiköllä tarkoitetaan **viljelijäpuolisoiden** yhteenlaskettuja tietoja. Voidaan myös puhua maatilayrityksen omistajapuolisista tai viljelijäperheestä.

Henkilöverotietojen pohjalta voidaan tehdä päätelmiä siitä, mikä osuus viljelijäperheen tuloista tulee maataloudesta ja mikä osuus muista tulolähteistä. Viljelijäpuolisoiden tuloista yhä suurempi osa tulee muualta kuin maataloudesta. Maatalouden tulojen osuus vuodesta 2000 vuoteen 2010 viljelijäperheen kokonaistuloista on pienentynyt 37 prosentista 32 prosenttiin.

Luonnollisten henkilöiden omistamia maatilayrityksiä MVL tarkastelussa oli vuonna 2010 kaikkiaan 53 327, mutta syystä tai toisesta muutamaa tunnusta ei ollut mukana henkilöverotietokannassa, joten lopulliseen tarkastelun kohteena olevaan henkilöveroaineistoon tuli mukaan 53 317 viljelijän ja 38 657 puolison tiedot. Perheviljelmien määrä aleni 11 vuodessa noin 22 prosenttia. Henkilöverotietojen pohjalta laadituissa kuntakohtaisissa taulukoissa käytetään maatilijan sijaintikuntaa eikä viljelijän kotikuntaa. Siten tilan tuloista maksettavat verot eivät niiltä osin kohdistu tilan sijaintikuntaan. Tämä tilanne on kuitenkin harvinaista. Eräät tukiehdot jopa edellyttävät tilan läheisyydessä asumista.

Viljelijöiden keski-ikä on kasvanut neljällä vuodella vuodesta 2000 vuoteen 2010. Alle 35 vuotiaiden viljelijöiden ikäluokka on lähes puolittunut vuodesta 2000 vuoteen 2010. Toisaalta yhtymien osakkaiden ikäjakaumasta ei ole tehty erillistä selvitystä, mutta oletettavasti yhtymän osakkaiden ikäjakauman keskiarvo olisi alhaisempi kuin luonnollisina henkilöinä toimivilla viljelijöillä. Huolestuttavaa lienee kuitenkin tieto, että yli 65 vuotiaiden henkilöiden omistamien tilojen lukumäärä kasvoi yli 1000:lla tilalla 11 vuodessa vaikka samaan aikaan kaikkien perheviljelmien lukumäärä aleni 24 prosenttia.

Metsätalouden puhdas pääomatulo oli vuonna 2008–2010 yleisesti suhteellisen matalalla tasolla. Tilanne johtuu em. vuosina sovelletusta metsätalouden verohuojennuksesta. Tämä näkyy myös viljelijäperheiden tulonmuodostuksessa. Vuosien 2000–2005 metsätalouden tulot eivät ole metsän pinta-alaverotuksen takia täysin vertailukelpoisia vuosien 2006–2010 tuloksiin, jolloin metsätalouden tuloja on verotettu yksinomaan metsätalouden pääomaverotuksen mukaan. Maanviljelijöistä yli 40 prosenttia kuului 2000–luvun alkupuolen siirtymäkaudella metsän pinta-alaverotuksen piiriin. Metsätaloutta käsittelevässä luvussa on vertailun vuoksi laskettu myös 'korjattu puhdas pääomatulo', jossa verohuojennuksen vaikutus on poistettu puhtaasta pääomatulosta. Viljelijäperheiden maa- ja metsätalouden yhteenlasketut tulot vuonna 2000 olivat noin 16 300 euroa, kun vuonna 2010 ne olivat noin 20 200 euroa.

Taulukko 7. Luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset, viljelijöiden keski-ikä, sekä veronalaiset tuloerät ikäryhmittäin vuosina 2000 ja 2010

	Vuosi	Viljelijän ikä									
		Kaikki ikäryhmät yhteensä	%-osuus valtion veronal. tuloista	alle 35 vuotiaat	%-osuus valtion veronal. tuloista	35 - 49 vuotta	%-osuus valtion veronal. tuloista	50 - 64 vuotta	%-osuus valtion veronal. tuloista	yli 65 vuotta	%-osuus valtion veronal. tuloista
Tilojen lkm	2000	70 083	..	8 410	..	31 050	..	26 966	..	3 657	..
	2010	53 317	..	4 406	..	19 239	..	24 958	..	4 714	..
Viljelijän kesk-ikä	2000	47	..	30	..	42	..	55	..	70	..
	2010	51	..	30	..	43	..	57	..	69	..
Puolisoiden yhteenlasketut valtionveronalaiset tulot euroa	2000	35 235	100	30 369	100	37 221	100	35 655	100	26 460	100
	2010	53 641	100	49 972	100	57 923	100	53 080	100	42 558	100
Puolisoiden maatalouden ansio ja pääomatulot euroa	2000	13 187	37	13 622	45	14 363	39	12 619	35	6 387	24
	2010	16 974	32	19 269	39	21 137	36	15 210	29	7 172	17
Puolisoiden metsätalouden tulot euroa yht	2000	3 137	9	3 031	10	3 247	9	3 113	9	2 609	10
	2010	3 283	6	3 414	7	3 483	6	3 182	6	2 879	7
Puolisoiden työtulot ja tulonsiirrot euroa yht	2000	14 052	40	10 902	36	14 825	40	14 195	40	13 675	52
	2010	25 650	48	21 862	44	25 786	45	26 129	49	26 107	61
Puolisoiden muut tulot euroa yht	2000	5 147	15	2 900	10	5 074	14	6 095	17	3 938	15
	2010	8 492	16	5 773	12	8 630	15	9 174	17	6 858	16

4. Yksityismetsätalous

Tilastossa kuvataan kaikkien yksityismetsänomistajien puunmyyntituloja ja metsätalouden menoja, joten metsätaloutta koskevassa osassa tilastoyksikkönä on **yksityismetsänomistaja**. Puolisoiita käsitellään erillisinä metsänomistajina, mikäli he omistavat erikseen metsämaata ja ovat jättäneet kumpikin oman 2c verolomakkeen. Yksityismetsätaloudella tarkoitetaan luonnollisten henkilöiden, verotus- tai kiinteistöyhtymien ja kuolinpesien harjoittamaa metsätaloutta. Valtion, kuntien, seurakuntien, säätiöiden, yhteismetsien, metsäyhtiöiden yms. metsätalous ei sisälly tähän tilastoon. Metsätalouden pinta-ala on saatu verohallinnon kiinteistötiedoista, joten se ei kaikilta osin vastaa nykyistä tilannetta metsämaan osalta. Esimerkiksi ojitettu suo saattaa olla nykyisin käytännössä metsämaata, vaikka kiinteistörekisterissä se olisi luokiteltu joutomaaksi. Vuonna 2010 yksityismetsien hankintatyön arvolla vähennetyt veronalaiset puunmyyntitulot olivat 897 miljoonaa euroa. Laskennallinen verohuojentamaton summa olisi ollut 1 386 miljoonaa euroa. Vuonna 2010 metsänomistajien oli mahdollista saada joko 25 prosentilla tai 50 prosentilla huojennettuja, tai ennen 1.4.2008 tehdyistä puukaupoista täysin huojentamattomia myyntituloja. Vuonna 2010 huojentamaton metsätalouden puhdas pääomatulo oli 3 678 euroa/metsänomistaja ja huojennettu 1 876 euroa. Keskimäärin huojennus alensi puhdasta pääomatuloa noin 1 800 eurolla metsänomistajaa kohti, mikä tarkoittaa noin noin 500 euron verohyötyä 28 pääomaveroprosentilla laskettuna. Aktiiviviljelijöiden puunmyyntitulot ovat keskimääräistä suurempia, joten heillä huojennuksen hyöty oli myös suurempi.

Verohallinto lähetti puolisoitten yhdessä omistamista metsätaloustuottoista esitetyt 2c-verolomakkeen metsälöistä suuremman osuuden omistavalle puolisolle. Jos kiinteistö omistettiin tasan puoliksi, niin lomake lähetettiin iältään vanhemmalle puolisolle. Mikäli puoliso omistivat itsenäisesti metsäkiinteistöjä jättivät he myös erilliset metsäveroilmoitukset.

2c-verolomakkeiden tiedot yhdistettiin Tilastokeskuksessa verohallinnon kiinteistötietoihin. Verotusyhtymiä ja kuolinpesiä koskevista kiinteistötiedoista osa, noin 37 000 tapausta, ei saatu yhdistettyä 2c-veroaineistoon johtuen puutteellisista tiedoista Tilastokeskuksen käytössä olevassa kiinteistöaineistossa. Tilastossa oleva alipeitto koskee tältä osin vain metsäpinta-alaa. Kiinteistörekisterissä oli vuonna 2010 hieman yli 400 000 sellaista yksityismetsänomistajaa, jolla oli yli 5 hehtaaria metsämaata omistuksessaan. Osa metsäkiinteistöjen omistajista ei palautta 2c-lomaketta esimerkiksi siitä syystä, että metsätaloudesta ei ole ilmoitettavaa - tuloja, menoja tai edellisiltä vuosilta siirtyviä tappioita. Kiinteistörekisterissä yksityismetsänomistajien metsämaaksi luokiteltu pinta-ala on yhteensä noin 10,4 miljoonaa hehtaaria.

Oheisessa taulukossa yksityismetsätalouden tulokset on esitelty siten, että metsänomistajat on luokiteltu kolmeen ryhmään:

- a) metsänomistajat jotka harjoittavat myös maatilatalouden verolain mukaista maataloutta maatilarekisteriin kuuluvalla tilalla (= **aktiiviviljelijä**).
- b) metsänomistajat jotka ovat maataloudesta verovelvollisia, mutta eivät maatilarekisteriin kuuluvan maatilantuloista (= **passiiviviljelijä**). Usein näillä 'passiiviviljelijöillä' on vain esimerkiksi peltomaan vuokratuloja tms.
- c) metsänomistajat jotka eivät ole jättäneet maatalouden verolomaketta (= **metsätilallinen**) asuivat he sitten metsätilallaan tai kaupungissa.

Vuonna 2010 aktiiviviljelijöistä oli metsätalouden verovelvollisia 51 828, passiiviviljelijöistä 51 113 ja metsätilallisia oli 166 427. Maatilarekisteristä laskettu aktiivitulojen keskimääräinen metsäpinta-ala oli 50 hehtaaria, kun verohallinnon kiinteistörekisteristä laskettu aktiivitulojen metsäala on 53 hehtaaria. Ero johtuu siitä, että maatilarekisterin metsäala on laskettu keskiarvona kaikille aktiivituloille, sellaisillekin joilla ei ole metsää. Sen sijaan tämän luvun metsätaloutta koskevissa tarkasteluissa metsää omistamattomat aktiiviviljelijät eivät ole mukana. Aktiiviviljelijöiden metsäala on keskimäärin noin puolet korkeampi kuin metsätilan omistajien. Sama suhde näkyy myös kaikissa metsänomistajaa kohti lasketuissa taloudellisissa tunnusluvuissa. Esimerkiksi aktiiviviljelijöiden metsätalouden puhdas pääomatulo on lähes puolet korkeampi kuin metsätilallisten vastaava luku. Puun myyntitulot ja metsätalouden pääomatulot on esitetty alla olevassa taulukossa sekä verohuojennettuna että ilman huojennuksen vaikutusta. Tilaston tietokantatauluissa vastaavia verohuojennuksista puhdistettuja tuloksia ei ole esitetty, mutta taulukoiden tietojen pohjalta toki on mahdollista laskea 'huojentamattomat' luvut oman kiinnostuksen mukaan.

Taulukko 8. Yksitismetsätalouden veronalaiset tulot ja menot omistajaryhmittäin verovuosilta 2006, 2009 ja 2010 .

	Vuosi	Omistajaryhmä			
		yhteensä	Aktiiviviljelijä	Passiiviviljelijä	Metsätilallinen
Metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä	2006	263 659	56 968	52 638	154 053
	2009	265 326	53 798	51 113	160 415
	2010	271 326	51 828	53 071	166 427
1+Verohuojennetut puun myyntitulot euroa/metsänomistaja	2006	3 894	5 858	4 022	3 124
	2009	2 164	3 215	2 356	1 750
	2010	3 308	5 519	3 674	2 502
1+ Huojentamattomat puun myyntitulot euroa/metsänomistaja	2006	3 894	5 858	4 022	3 124
	2009	3 488	5 255	3 790	2 799
	2010	5 109	8 589	5 671	3 845
1.1 Huojentamattomat pystykaupat euroa/metsänomistaja	2006	3 204	4 676	3 307	2 625
	2009	2 748	3 872	3 034	2 280
	2010	4 291	7 007	4 789	3 286
1.2 Huojentamattomat hankintakaupat euroa/metsänomistaja	2006	760	1 355	776	535
	2009	821	1 583	827	564
	2010	901	1 788	954	608
1.3 Huojentamaton hankintatyön arvo euroa/metsänomistaja	2006	71	173	62	37
	2009	82	201	71	45
	2010	84	207	72	49
2+Korvaukset ja tuet euroa/metsänomistaja	2006	59	108	61	40
	2009	64	116	70	45
	2010	138	247	160	97
3+Omasta metsästä otettu puutavara euroa/metsänomistaja	2006	11	40	5	2
	2009	10	36	6	2
	2010	8	34	5	2
4-Metsävähennys ja varaukset euroa/metsänomistaja	2006	408	732	327	315
	2009	279	544	211	213
	2010	463	1 011	396	314
5+Muut pääomatuloksi luettavat erät euroa/metsänomistaja	2006	87	116	96	73
	2009	200	279	231	163
	2010	179	257	210	144
6-Vuosimenot euroa/metsänomistaja	2006	1 034	1 407	1 169	850
	2009	1 040	1 325	1 156	907
	2010	1 108	1 463	1 250	953
10-Poistot (koneet, rakennukset ja ojat) euroa/metsänomistaja	2006	134	183	151	111
	2009	163	203	177	145
	2010	176	237	196	151
11-Menot toisesta tulolähteestä euroa/metsänomistaja	2006	13	47	10	2
	2009	14	52	10	2
	2010	15	61	12	2
12+Korjauserät euroa/metsänomistaja	2006	4	4	4	4
	2009	5	5	7	5
	2010	7	8	10	5
13=Verohuojennettu metsätalouden puhtas pääomatulo euroa/metsänomistaja	2006	2 465	3 756	2 531	1 966
	2009	947	1 528	1 117	698
	2010	1 877	3 293	2 205	1 331

	Vuosi	Omistajaryhmä			
		yhteensä	Aktiiviviljelijä	Passiiviviljelijä	Metsätalallinen
Huojentamaton metsätalouden puhdas pääomatulo euroa/metsänomistaja	2006	2 465	3 756	2 531	1 966
	2009	2 271	3 567	2 550	1 747
	2010	3 678	6 363	4 202	2 674
Metsäpinta-ala ha/metsänomistaja	2006	35	53	36	27
	2009	34	52	35	26
	2010	33	53	35	26

Metsätalouden aluetarkastelun pohjana käytetään metsänomistajan kotikuntaa, kun maataloutta koskevissa luvuissa 2 ja 3 kunta määräytyy maatalon sijaintikunnan perusteella. Tämä ratkaisu valittiin, koska metsänomistajan metsäkiinteistöt sijaitsevat usein useamman kunnan alueelle, tai kotikunnan ulkopuolelle. Seuraavassa taulukossa on esitetty metsäverovelvollisten lukumäärä ja metsätalouden puhdas pääomatulo maakunnittain vuosilta 2007 ja 2010. Puhdas pääomatulo on laskettu sekä metsänomistajaa kohti että summattuna aluetta kohti. Vertailuvuodeksi valittiin vuosi 2007, koska puunmyyntitulot olivat silloin korkeimmillaan 2000-luvulla. Yksityismetsänomistajien yhteenlaskettu metsätalouden puhdas pääomatulo vuonna 2010 oli 509 miljoonaa euroa. Tästä aktiiviviljelijöiden osuus oli 171 miljoonaa euroa. Maakuntien välisessä vertailussa suurimmat metsätulot olivat Etelä-Savossa, 75 miljoonaa euroa ja Keski-Suomi tulee kakkosena 64 miljoonalla eurolla.

Taulukko 9. Metsätalouden verovelvolliset ja puhdas pääomatulo maakunnittain vuosina 2007 ja 2010

Alueluokitus	Vuosi	Metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä		13=Verohuojennettu metsätalouden puhdas pääomatulo euroa/metsänomistaja		Metsätalouden puhdas pääomatulo yhteensä milj.euroa/alue	
		yhteensä	Aktiiviviljelijä	yhteensä	Aktiiviviljelijä	yhteensä	Aktiiviviljelijä
Koko maa	2007	269 436	55 577	5 029	7 895	1 355	439
	2010	271 310	51 828	1 877	3 293	509	171
1.Uusimaa	2007	21 222	2 188	4 597	9 582	98	21
	2010	22 813	2 110	1 602	3 380	37	7
20.Itä-Uusimaa	2007	3 725	1 226	4 469	6 122	17	8
	2010	3 615	1 159	1 771	2 730	6	3
2.Varsinais-Suomi	2007	16 269	5 492	3 710	5 483	60	30
	2010	16 137	5 128	1 177	1 946	19	10
4.Satakunta	2007	12 905	3 423	3 870	6 225	50	21
	2010	12 718	3 150	1 324	2 492	17	8
5.Kanta-Häme	2007	7 869	2 205	7 087	12 231	56	27
	2010	7 859	2 093	2 460	4 335	19	9
6.Pirkanmaa	2007	19 220	4 078	5 726	10 100	110	41
	2010	19 419	3 852	1 764	3 551	34	14
7.Päijät-Häme	2007	8 361	1 804	7 975	13 398	67	24
	2010	8 423	1 707	3 087	6 170	26	11
8.Kymenlaakso	2007	8 724	2 034	6 337	9 854	55	20
	2010	8 593	1 902	2 312	3 769	20	7
9.Etelä-Karjala	2007	9 867	1 620	7 269	12 964	72	21
	2010	9 702	1 521	3 190	5 056	31	8
10.Etelä-Savo	2007	17 364	2 800	8 737	15 615	152	44
	2010	17 360	2 586	4 319	9 431	75	24
11.Pohjois-Savo	2007	20 762	4 123	6 104	9 727	127	40
	2010	20 783	3 833	2 178	3 846	45	15
12.Pohjois-Karjala	2007	16 045	2 340	5 689	7 685	91	18
	2010	16 086	2 187	1 956	3 515	31	8
13.Keski-Suomi	2007	18 912	3 022	7 053	11 614	133	35
	2010	19 100	2 806	3 370	6 772	64	19
14.Etelä-Pohjanmaa	2007	20 039	6 493	3 310	4 817	66	31
	2010	19 707	5 980	938	1 385	18	8
15.Pohjanmaa	2007	14 370	3 899	2 442	3 988	35	16
	2010	14 103	3 589	701	1 217	10	4
16.Keski-Pohjanmaa	2007	5 399	1 455	3 261	4 611	18	7
	2010	5 220	1 304	1 325	2 173	7	3
17.Pohjois-Pohjanmaa	2007	24 339	4 684	2 814	4 429	69	21
	2010	25 301	4 453	894	1 734	23	8
18.Kainuu	2007	8 725	903	4 320	6 687	38	6
	2010	8 899	845	1 534	2 593	14	2
19.Lappi	2007	13 587	1 344	2 923	5 103	40	7
	2010	13 732	1 213	816	2 245	11	3
21.Ahvenanmaa	2007	1 732	444	1 757	3 266	3	1
	2010	1 740	410	678	1 121	1	0

5. Tilaston vaihtuva teema: Maatalouden tulojen suhde viljelijän muihin tuloihin

Euroopan komissio on parhaillaan uudistamassa vuoden 2013 jälkeistä maatalouspolitiikkaansa. Uudistuksen ensimmäiseksi päätavoitteeksi on asetettu tulotuen nykyistä parempi kohdentaminen kasvun ja työllisyyden vauhdittamiseksi. EU:n maatalouden potentiaalinen tehokkaampaa hyödyntämistä varten komissio ehdottaa oikeudenmukaisempaa, yksinkertaisempaa ja paremmin kohdennettua tukea viljelijöiden tulojen turvaamiseksi, jolloin perustulotuki saatettaisiin koskemaan yksinomaan aktiiviviljelijöitä. Tällä hetkellä Suomessa kaikki maataloustukia hakevat maatilayrittäjät kuuluvat ns. aktiivisten tilojen maatilarekisteriin. Maatilan aktiivisuuden määrittelemiseksi komissio on yhtenä vaihtoehtona esittänyt, että tilan omistajien tuloista olisi vähintään 5 prosenttia oltava peräisin maataloudesta. Esityksen pohjalta käydyn keskustelun perusteella ei ole varmaa tarkoitetaanko viiden prosentin tulo-osuus tuloja ilman tukia, vai tukien kanssa laskettuja tuloja. Suomessa maatalouden tulos oli vuonna 2010 keskimäärin 16 350 euroa maatilayritystä kohti ja tuet olivat keskimäärin 30 000 euroa tilaa kohti.

Viljelijäperheiden maatalouden ulkopuolisten tulojen osuus on lisääntynyt jatkuvasti 2000-luvulla. Työvaltaisten kotieläintilojen lukumäärä on supistunut ja vastaavasti kasvinviljelytilojen suhteellinen osuus on kasvanut. Tämä on mahdollistanut yhä useammille tulojen hakemisen maatilan ulkopuolelta, metsätaloudesta, koneurakoinnista, tai menemällä kokonaan vieraan työnantajan palvelukseen. Kasvituotantotilalla on yleistä, että ainakin toinen puoliso käy töissä tilan ulkopuolella.

Maatalouden sivuansiotulojen kirjaaminen vaikeuttaa myös osaltaan maatilayrityksen aktiivisuuden määrittelyä. Mikäli sivuansioiminta on pienimuotoista ja sitä harjoitetaan maatalouden tuotantovälineillä, niin se yleensä voidaan kirjata osaksi maatalouden tuloa. Siltä osin kyseinen sivuansio lisää ainakin verokirjanpidossa maatalouden taloudellista aktiivisuutta. Mikäli sivuansioiminnan taas katsotaan muodostavan maataloudesta erillään olevan liikkeen, niin sitä verotetaan erillisenä liikeyrityksenä. Sivuansioiminnan irrottaminen maatilayrityksen kirjanpidosta pienentää siinä tapauksessa maatalouden tulojen suutta viljelijäperheen kokonaistulosta.

Tilastokeskus on julkaissut aiemmin Maatilatalouden tulo- ja verotilaston yhteydessä viljelijöiden päätoimisuusastetta kuvaavia taulukoita, joissa viljelijäperheet on jaettu neljään luokkaan sen mukaan, mikä osuus perheen kokonaistuloista tulee maataloudesta. Luokat oli jaettu tasavälisiin kvartiileihin, 0–25 prosenttia, 25–50 prosenttia, 50–75 prosenttia ja 75–100 prosenttia.

Tässä luvussa käsitellään tilan päätoimisuutta, tai aktiivisuutta samalla tavalla kuin em. Maatilatalouden tulo- ja verotilastossa sillä erotuksella, että tuloluokat on jaettu ei tasavälisiin luokkiin seuraavasti: 0–5 prosenttia, 5–50 prosenttia, 50–95 prosenttia ja 95–100 prosenttia. Tarkemmat tuloluokittain tehdyt taulukot löytyvät tilaston liitteenä olevista tietokantataluista, joiden otsikko alkaa sanoilla 'Teema 2010'. Tällä luokituksella tulokset saadaan paremmin vastaamaan maatalouspolitiikan uudistuksesta käytyä keskustelua ja esillä ollutta viiden prosentin maatalouden tulo-osuutta. Keskimäärin maatalouden tulojen osuus viljelijäperheiden valtionveronalaisista kokonaistuloista on pienentynyt vuodesta 2000 vuoteen 2010 noin 5 prosenttia, 37 prosentista 32 prosenttiin. Alle 5 prosenttia maataloudesta tuloa saavien viljelijäperheiden lukumäärä on pysynyt samalla tasolla koko 2000-luvun, mutta suhteellisesti tämän tilaryhmän osuus kaikista perheviljelmistä on kasvanut 23 prosentista 32 prosenttiin. Vaikka alimman alle 5 prosentin tuloluokan maatalouden keskimääräiset tulot olivat vv. 2000–2010 vain 300–500 euron välillä, niin silti viljelijäpuolisoiden kokonaistulot olivat tässä ryhmässä vuonna 2010 noin 17 000 euroa korkeammat kuin ylimmässä yli 95 prosenttia maatalouden tuloja saavassa luokassa. Alimmassa tuloluokassa viljelijäperheitä oli vuonna 2010 lähes 17 000. Näistäkin vain noin 40 prosentilla ylipäänsä oli nollasta korkeampia maatalouden tuloja.

Taulukko 10. Perheviljelmien lukumäärä, puolisoiden yhteiset valtionveronalaiset tulot ja maatalouden tulot tuloluokittain vuodesta 2000 vuoteen 2010. Ylemmät prosentti osuudet osuuksia tilojen kokonaismäärästä ja alemmat osuuksia valtionveronalaisista tuloista

	Vuosi	Maatalouden tulojen osuus kokonaistuloista									
		Kaikki tuloluokat yht	%-osuus tilojen lkm %-osuus veronal. tul.1	Tuloista alle 5 % maataloudesta	%-osuus tilojen lkm %-osuus veronal. tul.1	Tuloista 5 - 50 % maataloudesta	%-osuus tilojen lkm %-osuus veronal. tul.1	Tuloista 50 - 95 % maataloudesta	%-osuus tilojen lkm %-osuus veronal. tul.1	Tuloista yli 95 % maataloudesta	%-osuus tilojen lkm %-osuus veronal. tul.1
Maatilayri- tysten lkm	2000	70 083	100	16 443	23	25 472	36	22 327	32	5 841	8
	2002	66 317	100	17 783	27	23 391	35	19 827	30	5 316	8
	2004	63 501	100	18 110	29	22 703	36	17 698	28	4 990	8
	2006	59 281	100	16 297	27	21 875	37	14 588	25	6 521	11
	2008	56 301	100	17 248	31	20 083	36	13 224	23	5 746	10
	2010	53 317	100	16 975	32	19 379	36	11 875	22	5 088	10
01 Valtionveronalaiset tulot eur./puolisot yht.	2000	35 235	..	37 771	..	37 924	..	32 646	..	26 266	..
	2002	38 066	..	43 007	..	39 178	..	34 597	..	29 581	..
	2004	44 076	..	50 771	..	43 761	..	40 222	..	34 881	..
	2006	48 142	..	53 270	..	48 891	..	46 744	..	35 941	..
	2008	52 432	..	55 445	..	52 717	..	52 909	..	41 297	..
	2010	53 641	..	57 419	..	54 444	..	52 549	..	40 520	..
Maatalouden ansio- ja pääomatulo euroa puolisot yht.	2000	13 187	37	413	1	8 947	25	24 149	69	25 735	73
	2002	13 371	35	425	1	9 184	24	25 738	68	28 974	76
	2004	14 745	33	457	1	9 972	23	30 027	68	34 118	77
	2006	16 554	34	538	1	11 040	23	34 301	71	35 379	73
	2008	17 755	34	518	1	12 022	23	39 004	74	40 627	77
	2010	16 974	32	544	1	12 059	22	38 666	72	39 875	74

Maatalouden sivutoimisuus on yleisempää kasvinviljelytiloilla kuin kotieläintiloilla. Vuonna 2010 alle 5 prosentin maataloustuloluokkaan kuuluvista tiloista ilmoitti 84 prosenttia päätuotantosunnakseen joko vilja- tai muun kasvituotannon, kun puolestaan lypsykarja-, nautakarja- ja sikatiloja yhteinen osuus oli vain 6 prosenttia. Vaikka alimpaan tuloluokkaan kuuluvia lammas-, vuohi- ja hevostiloja oli vain 8 prosenttia, niin kyseisen tuotantosunnan tiloista se tarkoittaa kuitenkin 66 prosentin osuutta. Lammas-, vuohi- ja hevostalous on siten luonteeltaan hyvin sivutoimista Suomessa, mutta on huomattava, että vuonna 2010 myös 71 viljelijäperhettä sai myös yli 95 prosenttia tuloistaan lammas-, vuohi- tai hevostaloudesta.

Taulukko 11. Maatilojen lukumäärät tuotantosunnittain eri tuloluokissa vuonna 2000 ja 2010

tuotantosuunta (8-ryhmää)	vuosi	Maatalouden tulojen osuus kokonaistuloista									
		Kaikki tuloluokat yht	%-osuus vas. sarakken lkm:stä	Tuloista alle 5 % maata- loudesta	%-osuus vas. sarakken lkm:stä	Tuloista 5 - 50 % maata- loudesta	%-osuus vas. sarakken lkm:stä	Tuloista 50 - 95 % maata- loudesta	%-osuus vas. sarakken lkm:stä	Tuloista yli 95 % maata- loudesta	%-osuus vas. sarakken lkm:stä
Yhteensä	2000	70 083	100	16 443	23	25 472	36	22 327	32	5 841	8
	2010	53 317	100	16 975	32	19 379	36	11 875	22	5 088	10
	2010 %-osuus kaikista	100	..	100	..	100	..	100	..	100	..
1.Lypsykarjatalous	2000	20 415	100	990	5	4 206	21	11 889	58	3 330	16
	2010	9 825	100	400	4	1 688	17	5 111	52	2 626	27
	2010 %-osuus kaikista	18	..	2	..	9	..	43	..	52	..
2.Liha- ym naudat	2000	4 754	100	828	17	1 938	41	1 604	34	384	8
	2010	3 363	100	528	16	1 294	38	1 130	34	411	12
	2010 %-osuus kaikista	6	..	3	..	7	..	10	..	8	..
3.Sikatalous	2000	3 977	100	290	7	1 141	29	2 004	50	542	14
	2010	1 757	100	140	8	490	28	826	47	301	17
	2010 %-osuus kaikista	3	..	1	..	3	..	7	..	6	..
4.Siipikarjatalous	2000	1 064	100	108	10	322	30	484	45	150	14
	2010	583	100	72	12	171	29	244	42	96	16
	2010 %-osuus kaikista	1	..	0	..	1	..	2	..	2	..
5.Lampaat, vuohet, hevokset	2000	2 524	100	1 747	69	555	22	151	6	71	3
	2010	1 947	100	1 279	66	462	24	135	7	71	4
	2010 %-osuus kaikista	4	..	8	..	2	..	1	..	1	..
6.Viljanviljely	2000	23 897	100	7 211	30	11 998	50	3 850	16	838	4
	2010	23 817	100	9 212	39	10 651	45	2 912	12	1 042	4
	2010 %-osuus kaikista	45	..	54	..	55	..	25	..	20	..
7.Muu kasvituotanto	2000	11 325	100	4 014	35	4 598	41	2 213	20	500	4
	2010	11 544	100	5 051	44	4 471	39	1 493	13	529	5
	2010 %-osuus kaikista	22	..	30	..	23	..	13	..	10	..
8.Muu tuotanto	2000	2 127	100	1 255	59	714	34	132	6	26	1
	2010	481	100	293	61	152	32	24	5	12	2
	2010 %-osuus kaikista	1	..	2	..	1	..	0	..	0	..

Seuraava taulukko on laskettu maatilayrityskohtaisista tiedoista. Siinä on esitetty maatilayritysten saamat maataloustuet, maatalouden tulos ja vilejely peltoala tuloluokittain ja tuotantosunnittain keskimäärin yritystä kohti. Alimman tuloluokkaan kuuluvat maatilayritykset saivat vuonna 2010 maataloustukia

keskimäärin 11 500 euroa yritystä kohti, mutta maatalouden tulos oli silti keskimäärin 1 400 euroa tappiolla. Kotieläintiloilla tukien ja tuloksen suhde oli keskimääräistä heikompi, joskin kotieläintilojen suhteellinen osuus alimman maataloustuloluokan tiloista oli pieni. Kyseisten kotieläintilojen tilanne johtunee joko vasta tehdyistä investoinneista tai muista ongelmista tuotannossa. Alimpaan maataloustuloluokkaan kuuluvat tilat ovat viljelyssä olevan peltoalan suhteen selvästi keskimääräistä pienempiä, joskin suuriakin tiloja kuului kyseiseen luokkaan - viidellä prosentilla eli 848 tilalla viljelyksessä oleva pinta-ala ylitti 54 hehtaaria.

Taulukko 12. Maataloustuet, verotettava tulos ja vilejety peltoala tuloluokittain yritystä kohti vuosina 2004 ja 2010

	Tuotantosuunta	Vuosi	Maatalouden tulojen osuus kokonaistuloista				
			Kaikki tuloluokat yht	Tuloista alle 5 % maataloudesta	Tuloista 5 - 50 % maataloudesta	Tuloista 50 - 95 % maataloudesta	Tuloista yli 95 % maataloudesta
10 Tuet euroa/yritys	yhteensä	2004	24 920	9 920	20 596	40 142	40 908
		2010	30 033	11 497	24 962	55 306	52 197
	1.Lypsykarjatalous	2004	36 418	27 970	25 462	39 045	41 120
		2010	55 213	40 414	39 564	59 732	58 730
	2.Liha- ym naudat	2004	40 434	19 934	32 952	55 424	52 464
		2010	59 890	38 655	47 188	80 478	70 559
	3.Sikatalous	2004	50 490	34 873	38 877	58 345	60 696
		2010	66 598	45 266	48 902	77 633	75 045
	4.Siipikarjatalous	2004	45 678	18 831	34 419	55 610	62 239
		2010	58 905	26 145	42 632	72 865	76 981
	5.Lampaat, vuohet, hevoset	2004	9 580	6 067	12 988	25 242	14 154
		2010	12 784	8 120	16 925	36 274	25 205
	6.Viljanviljely	2004	17 399	9 270	18 406	33 442	29 170
		2010	20 375	11 133	22 062	39 893	30 286
	7.Muu kasvituotanto	2004	14 464	6 363	15 048	29 497	29 994
		2010	16 689	7 138	18 008	38 320	35 687
8.Muu tuotanto	2004	6 178	4 163	7 294	12 304	...	
	2010	6 626	4 677	8 702	14 474	12 212	
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	yhteensä	2004	14 885	-154	10 006	29 947	34 083
		2010	16 350	-1 375	12 127	38 526	39 815
	1.Lypsykarjatalous	2004	28 869	6 072	14 470	32 316	37 971
		2010	38 851	-5 525	19 436	44 174	47 729
	2.Liha- ym naudat	2004	16 512	-949	11 722	27 311	27 194
		2010	21 070	-5 681	15 470	35 676	32 907
	3.Sikatalous	2004	26 814	2 296	14 712	35 519	41 407
		2010	37 608	-2 769	19 708	49 725	52 277
	4.Siipikarjatalous	2004	32 339	2 207	16 083	44 720	54 609
		2010	40 832	-3 649	20 083	55 876	72 913
	5.Lampaat, vuohet, hevoset	2004	1 926	-1 833	6 007	15 150	12 749
		2010	1 893	-3 107	8 071	20 287	16 777
	6.Viljanviljely	2004	7 627	-296	8 783	22 442	19 922
		2010	8 985	-888	11 005	28 459	21 196
	7.Muu kasvituotanto	2004	9 060	-453	9 008	27 688	30 690
		2010	9 530	-1 015	10 526	33 876	33 091
8.Muu tuotanto	2004	3 558	-557	5 539	15 875	...	
	2010	3 312	-693	7 074	21 681	16 714	

	Tuotantosuunta	Vuosi	Maatalouden tulojen osuus kokonaistuloista				
			Kaikki tuloluokat yht	Tuloista alle 5 % maataloudesta	Tuloista 5 - 50 % maataloudesta	Tuloista 50 - 95 % maataloudesta	Tuloista yli 95 % maataloudesta
44 Viljelty pelto ha/yritys	yhteensä	2004	31,64	16,16	29,84	45,23	43,57
		2010	36,52	18,20	35,21	58,17	52,07
	1.Lypsykarjatalous	2004	37,55	32,77	28,63	39,75	40,68
		2010	48,49	37,36	36,81	51,96	50,93
	2.Liha- ym naudat	2004	35,60	21,71	30,64	45,67	43,59
		2010	49,92	35,49	40,52	64,50	57,93
	3.Sikatalous	2004	50,62	35,18	42,38	57,11	57,64
		2010	69,23	45,21	55,83	78,75	76,10
	4.Siipikarjatalous	2004	44,44	23,85	38,31	52,96	48,53
		2010	61,16	34,03	54,48	72,09	65,66
	5.Lampaat, vuohet, hevoset	2004	12,08	9,19	14,97	24,54	16,20
		2010	14,50	10,55	18,12	34,31	24,48
	6.Viljanviljely	2004	30,07	17,07	31,74	55,58	48,58
		2010	34,74	20,30	37,53	64,80	49,81
	7.Muu kasvituoanto	2004	23,18	11,69	24,16	44,77	42,63
		2010	24,55	12,43	26,95	50,77	45,97
	8.Muu tuotanto	2004	10,48	7,62	11,66	20,51	...
		2010	13,28	10,86	15,78	24,14	18,81

Alueellisesti tarkasteltuna tilojen jakautuminen eri maataloustuloluokkiin oli hyvin samankaltaista kuin keskimäärin koko maan tasolla - ainoastaan C2 ja C2p alueilla alimpaan luokkaan kuuluvien tilojen osuus oli noin 21 prosentin luokkaa (koko maassa 24 prosenttia) johtuen ilmeisesti kotieläintilojen suhteellisesti suuremmasta osuudesta verrattuna koko maan lukuihin.

Johtopäätökset

Maatilan ulkopuolisten tulojen vertaaminen maatalouden tuloihin tilan aktiivisuuden määrittelyssä on vähintään haastavaa. Maatalouden ulkopuoliset tulot voivat vaihdella perhekohtaisesti monista syistä: maataloustuotannon sitovuus, tilan ulkopuoliset työmahdollisuudet, viljelijäpuolisoiden koulutus jne. Maatalouden tulot voivat myös jäädä satunnaisesti alhaisiksi esimerkiksi tuotannon aloitusvaiheessa, tai katovuoden seurauksena. Maataloustulojen ja muiden tulojen suhde ei suoraan kerro kuinka aktiivisesti tilalla harjoitetaan maataloustuotantoa. Maatiloilla on perinteisesti hankittu lisätuloja metsätalouden puolelta. Usein metsätalous on nähty elinehdoksi maatilatalouden harjoittamiselle. Tässä tarkastelussa oli mukana ainoastaan luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset. Yhtymämuotoisten ja osakeyhtiöiden omistamien tilojen lukumäärä kasvaa koko ajan, joten pitäisikö osakkaiden ja heidän puolisojen maatalouden ulkopuoliset tulot ottaa tarkasteltavaksi samoin kuin yksityisten viljelijäpuolisoiden tulot?

Yksinkertaisempi tapa tilan aktiivisuuden määrittelyssä lienee löydettävissä kiinnittämällä huomio vain maatilayritykseen ja sen ominaisuuksiin. Taloudellista aktiivisuutta mittaavia asioita löytynee maatilayrityksen kirjanpidosta ilman, että tarvitsee kiinnittää huomiota viljelijän ja hänen puolisonsa maatilan ulkopuolisiin aktiviteetteihin. Pitäisikö tilalla asuvien lasten mahdolliset tulot myös huomioida tarkastelussa? Tähän saakka maatilan on pitänyt täyttää tietyt pinta-ala ja tuotantovaatimukset ollakseen tukikelpoinen ja saadakseen aktiivitalan statuksen; maatilarekisteriin kuuluvalla maatilalla pitää olla maatalousmaata vähintään yksi hehtaari, tai kotieläimiä vähintään yksi kotieläinyksikkö. Todellisuudessa osa maatilarekisteriin kuuluvista tiloista katsotaan verottajan toimesta taloudellisessa mielessä harrastetiloiksi, jos tila ei tuota vastiikkellisia tuotteita tai palveluita. Pääsääntöisesti maataloustukia saavat maatilayritykset ovat kuitenkin myös maatalouden verolakien alaisia maatilayrityksiä.

Maa- ja metsätalousyriyten taloustilaston laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

Maa- ja metsätalousyriyten taloustilaston tiedot perustuvat maataloushallinnon ja verohallinnon rekisteritiedoista yhdistettyihin kokonaisaineistoihin, joita on täydennetty satunnaisotannalla valituille maatilayriyksille suunnatulla tilastokyselyllä. Tilasto kuvaa maassamme toimivien maatilayriyten taloudellista toimintaa ja rakennetta, sekä maatalousyriyten omistajapuolisoiden veronalaisia tuloja. Lisäksi tilastossa kuvataan kaikkien yksityismetsänomistajien metsätaloutta. Tilaston tutkimusyksikkönä on maatalouden osalta maatilayriyys ja metsätalouden osalta verovelvollinen metsänomistaja. Tilastointiajanjakso on kalenterivuosi. Tietosisältö kattaa siten erikseen sekä maa- että metsätalouden. Tilastossa julkaistaan tietoja sekä keskimäärin tilastoyksikköä kohti laskettuna että summattuna yli kaikkien yriyten. Tietoja on luokiteltu alueittain, tuotantosuunnittain, tilakokoluokittain, omistajan juridisen muodon mukaan, sekä ikäryhmittäin

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Maa- ja metsätalousyriyten taloustilasto perustuu valtaosin hallinnollisista rekistereistä saataviin kokonaisaineistoihin, joita täydennetään otostutkimuksella.

2.1. Perusjoukko

Maa- ja metsätalousyriyten taloustilastossa perusjoukkoja on itse asiassa useita. Maatilayriyksikohtaisia asioita käsiteltäessä (luku 2) perusjoukko muodostuu kaikista maatilatalouden verolain mukaan verovelvollisista oikeudellisista yksiköistä. Luvussa 3 perusjoukon muodostavat maatilatalouden verolain mukaista toimintaa harjoittavat luonnolliset henkilöt ja heidän puoliset, jotka viljelevät maatilarekisteriin kuuluvaa maatilaa. Metsätaloutta käsittelevässä luvussa neljä perusjoukko muodostetaan verohallinnon yksityismetsänomistajiksi luokittelemista metsänomistajista, jotka palauttavat metsätalouden 2c-verolomakkeen. Kaikista em. kolmesta joukosta on muodostettu yhdistelmäaineisto, joka on jaettu maatilarekisteriin kuulumisen perusteella ns. aktiivisiin ja passiivisiin maatilayriyksisiin. Tarkemman analyysin kohteena luvussa kaksi on aktiiviset maatilayriyksykset, ja luvussa kolme aktiivisia maatilayriyksyksiä viljelevät luonnolliset henkilöt ja heidän puoliset. Jos yhden maatilatalouden tuloista on useampia verovelvollisia yriyksyksiä (y-tunnuksia), niin aktiiviseksi yriyksykseksi valitaan liikevaihdon perusteella suurempi yriyys. Kyseinen tilanne on hyvin yleinen esimerkiksi maatilatalouden sukupolvenvaihdoksen jälkeisinä vuosina, jolloin vanha isäntä saa mahdollisesti veronalaisia jaksotettuja eläinten myyntituloja. Vanhaa ja uutta isäntää käsitellään tässä tapauksessa erillisinä tilastoyksikköinä. Muun yriyystoiminnan tilastointiin verrattuna maatilataloudessa voidaan käsitellä yriyksyksen omaisuudeksi ja toimipaikaksi. Resurssit omistaa tai vuokraa oikeudellinen yksikkö, joka tavoittelee taloudellisessa mielessä korvausta ja voittoa työlleen ja pääomilleen. Näin yrittäjä (= oikeudellinen yksikkö) ja maatilataloudella (= toimipaikka), yhdessä muodostavat yriyksyksen. Maatilatalouden käyttö taloudellisten tilastojen tilastoyksikkönä on hämärtyneet jatkuvasti 1960-luvun lopulta, kun maataloudessa siirryttiin maatilatalouden pinta-alaan perustuvasta verotuksesta todellisiin yrittäjän maatalouden tulojen ja menojen erotuksen verottamiseen.

2.2. Otanta

MVL:n mukaisia verotietoja täydennettiin suoralla maatilayriyksyksille suunnatulla tilastokyselyllä. Vuoden 2009 MVL verotietojen ja vuoden 2010 maatilarekisterin pohjalta muodostettiin otantakehikko, josta poimittiin kaikkiaan 8 789 maatilayriyksyksen otos. Tilastokyselylomake postitettiin verohallinnon osoitetietojen perusteella maatilatalouden verovelvollisille, jotka palauttivat täytetyn lomakkeen joko palautuskuoreessa tai internetin välityksellä Tilastokeskuksen Xcola tiedonkeruupalvelimelle. Kolmeen maatalouden kirjanpito-ohjelmaan oli rakennettu XML lähetysominaisuus, jolloin ohjelmista pystyi lähettämään tiedot XML muodossa suoraan Tilastokeskuksen keruupalvelimelle.

Otantastrategiaan sisältyy kiertävä paneeli, jossa noin puolet otoksesta vaihtuu vuosittain. Sama tila on siten tutkimuksessa mukana yleensä kaksi vuotta. Otanta-asetelmana oli ositettu yksinkertainen satunnaisotanta palauttamatta. Tärkeimpinä osituskriteereinä olivat tuotantosuunta ja tilakoko. Ositteiden

lukumäärä vuoden 2010 otannassa oli 26. Otos kiintiöitiin Neyman-kiintiöinnin mukaan ja kiintiöintimuuttujana oli edellisvuoden tulos maataloudesta.

Otoksesta saadut tulokset painotetaan vastaamaan kokonaisaineistosta saatuja lukuja. Estimoinnin tarkkuuden parantamiseksi tehtiin jälkiositus, jonka tärkeimmät kriteerit olivat maatilayrityksen juridinen muoto ja EU-tukialue. Tämän jälkeen jokaiselle ositteelle laskettiin painokerroin ja painot kalibroitiin kaikille otoksen hyväksytyille maatilayrityksille. Kalibroinnissa hyväksytyjen tilojen tiedot saadaan vastaamaan kalibroitavien muuttujien osalta kohdeperusjoukon jakaumia. Kaikki otostutkimuksilla saadut arvot (estimaatit) on merkitty tähdellä tilaston liitteenä olevissa tietokantataluluissa. Estimaatti on matemaattisella laskentakaavalla otoshavaintojen arvoa hyväksi käyttäen saatu arvio perusjoukon ominaisuudesta.

Ylipeittoa syntyy, kun kehikkoperusjoukossa on mukana kohdeperusjoukkoon kuulumattomia alkioita. Vuoden 2010 otantakehikkoa muodostettaessa oli käytettävissä vuoden 2009 maatalouden veroaineisto. Otosvaiheessa ylipeitto saattoi johtua seuraavista syistä: maatalousyrittäjä jolta oli edellisvuoden verotiedot oli lopettanut tuotannon vuonna 2009 eikä ollut enää 2010 maataloudesta verovelvollinen. Estimointivaiheessa oli käytössä vuoden 2010 veroaineisto, jolloin otokseen sisältyneet ylipeitto voitiin pudottaa pois tarkastelusta.

Alipeittoa syntyy, jos kehikossa eivät ole mukana kaikki kohdeperusjoukkoon kuuluvat alkioita. Maatilayritys voi jäädä alipeittoon seuraavista syistä:

- a) maatalousyrittäjän verotietoja ei onnistuttu yhdistämään maatilarekisterin tietoihin
- b) tilan tiedot puuttuvat maatilarekisterissä
- c) yrittäjän tiedot puuttuvat verottajan rekisteristä

Otannalla kerättyjen lukujen luotettavuuteen vaikuttavat vastauskato, mittausvirheet sekä otannasta aiheutuva satunnaisvaihtelu. Mittausvirheitä syntyy mm. siitä, että kysymykset voidaan ymmärtää ja tulkita eri tavoilla tai vastaajat voivat jättää kertomatta joitain tietoja. Mittausvirheitä pyritään vähentämään kehittämällä ja selkeyttämällä tilastolomaketta. Verovuonna 2010 kaikkiin yleisimpiin maatalouden kaupallisiin verokirjanpito-ohjelmiin oli sisällytetty tilastolomakkeen tulostusmahdollisuus.

Otannasta aiheutuvalla satunnaisvaihtelulla tarkoitetaan sitä, että eri otoksista lasketut luvut poikkeaisivat jonkin verran toisistaan. Arvioitaessa karkeasti otannasta aiheutuvan satunnaisvaihtelun suuruutta erilaisissa tilanteissa on pääperiaatteena, että lukuihin sisältyy sitä vähemmän otannasta aiheutuvaa epävarmuutta, a) mitä suuremman otoksen pohjalta luvut on laskettu ja b) mitä suurempaa yritysjoukkoa luvut kuvaavat. Tämän vuoksi esimerkiksi maakunnittain esitetyt estimaatit ovat tarkempia kuin kunnittain esitetyt estimaatit. Otokseen perustuvia tietoja ei esitetä esimerkiksi kuntakohtaisesti.

Otannasta aiheutuvaa epätarkkuutta arvioidaan estimaatin keskivirheen avulla. Keskivirheen suuruuteen vaikuttavat sekä otoksen koko että tarkastelun kohteena olevan ominaisuuden vaihtelu, eli muuttujan varianssi. Keskivirheen avulla voidaan laskea estimaatin luottamusväli, jolla haettu perusjoukon arvo sijaitsee tietyllä todennäköisyydellä.

**Vuoden 2010 otoksesta lasketut suhteelliset keskvirheet prosentteina tuotantosuunnittain.
Muuttujina tilastolomakkeella kysytyt tulo- ja menoeriät**

	Tuotantosuunta								
	Kaikki yht	1. Lypsykarjatalous	2. Liha-ym naudat	3. Sikatalous	4. Siipikarjatalous	5. Lampaat, vuohet, hevoset	6. Viljanviljely	7. Muu kasvituotanto	8. Muu tuotanto
Tilalkm	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nautakarja	2,37	1,97	3,72	26,71	80,07	24,51	24,28	28,02	67,85
Siat	2,87	30,02	55,55	2,96	46,22	40,46	33,60	67,54	95,79
Siipikarja	12,23	45,51	45,55	27,94	11,19	32,23	60,25	52,29	..
Muut kotiel.	19,88	29,95	77,64	32,71	43,76	20,00	31,45	39,73	95,87
Maito	0,64	0,65	25,18	37,50	40,32	63,80	33,95	48,41	95,87
Kananmunat	9,70	42,55	42,21	39,30	10,43	68,21	49,83	82,46	69,23
Muut kel.tuotteet	16,43	22,80	20,48	39,36	52,12	69,04	50,20	48,86	62,75
Vilja	1,53	4,29	9,76	7,04	10,31	57,94	2,11	6,65	66,55
Sokerijuurikas	9,90	29,03	40,40	29,43	32,13	..	31,63	12,48	..
Peruna	11,05	43,01	91,79	40,28	34,95	95,66	32,70	11,83	..
Puutarhatuotteet	9,86	86,33	63,25	63,63	69,86	95,66	33,39	11,02	91,85
Muut kasvit	5,67	16,73	12,81	18,66	52,07	48,66	6,93	13,71	55,78
Maan vuokratulot	11,62	28,11	34,82	27,93	59,70	61,02	15,00	30,80	45,60
Muut vuokrat	14,38	18,19	27,53	39,91	64,14	51,32	26,19	20,86	68,04
Muut tulot	4,97	7,26	9,86	37,93	14,28	25,12	15,98	13,27	51,03
Kotieläimet	3,12	7,16	6,32	5,13	12,13	23,65	27,96	39,85	64,31
Muut kotieläinmenot	2,21	1,44	5,27	9,39	32,13	33,17	16,80	20,12	75,85
Lannoitteet ja kalkki	1,39	2,32	4,80	5,46	9,91	20,43	3,02	6,05	35,32
Siemenet	3,59	2,78	9,06	5,95	13,26	29,79	9,39	5,67	41,77
Muut kasvinviljelymenot	2,28	5,54	7,97	8,15	20,32	25,23	4,01	4,91	41,83
Lyhytikäinen kalusto	2,06	2,46	5,49	9,83	13,50	14,21	5,05	7,47	34,80
Palveluiden osto	2,08	2,96	6,06	7,75	18,51	14,53	5,49	9,08	35,40
Koneiden kunnossapito	1,18	1,53	3,65	3,73	7,27	25,48	2,80	5,24	28,63
Rakennusten kunnossapito	2,88	3,61	9,10	11,93	10,73	18,05	6,37	8,00	54,03
Polttoja voiteluaineet	0,93	1,38	3,29	3,01	6,56	15,37	2,29	4,19	26,94
Sähkö	0,97	1,23	3,05	3,25	5,84	15,44	2,57	4,48	28,15
Muut em. kohdan menot 12	1,57	1,98	4,25	4,96	9,65	23,39	3,77	5,92	24,52
Yksit. ja metsätal osuus 12	2,18	2,33	5,23	3,77	13,35	18,02	4,35	5,94	44,62
Rehut yms.	0,90	0,97	4,89	4,57	8,51	16,73	32,10	26,37	63,25
Muut menot	5,65	4,34	6,68	8,01	48,75	33,20	21,91	16,18	60,21
Maan vuokramenot	1,18	2,68	4,52	4,27	10,95	42,96	3,24	6,16	53,92
Vakuutusmaksut	0,68	1,00	2,32	2,34	5,46	8,99	1,77	2,89	24,67
Muut em. kohdan menot 15	1,15	1,50	4,84	4,66	7,78	15,83	3,65	5,58	22,63
Yksit. ja metsätal osuus 15	3,88	4,65	9,67	7,26	13,52	30,41	7,38	9,99	64,75

	Tuotantosuunta								
	Kaikki yht	1. Lypsykarjatalous	2. Liha-ym naudat	3. Sikatalous	4. Siipikarjatalous	5. Lampaat, vuohet, hevoset	6. Viljanviljely	7. Muu kasvituotanto	8. Muu tuotanto
Peltoala	0,00	0,78	1,79	1,82	5,19	13,18	1,03	2,52	13,31

2.3. Osittaiskadon korjaaminen

Osittaiskato tarkoittaa yleensä osittain puutteellista tietoa tilastoyksiköstä. Kun tilastokysely lähetettiin kaikkiaan 8 789 maatilayrittäjälle, niin estimointivaiheessa näistä 80:lle ei löydetty maatalouden verotietoja ollenkaan. Otokseen hyväksytyjen havaintojen määräksi jäi siten 8 709 maatilayritystä. Otokseen hyväksytyistä maatilayrityksistä 4 419 (3 986 vuonna 2009) yrittäjää palautti 'täydellisesti' täytetyn tilastolomakkeen, joskin näihinkin lomakkeisiin tehtiin pieniä korjauksia lomakkeiden tarkastuksen yhteydessä. Lisäksi otokseen hyväksyttiin sellaiset maatilayritykset, jotka olivat palauttaneet joko osittain täytetyn tilastolomakkeen, tai yrityksessä oli rekisteritietojen perusteella vain yhtä kotieläinlajia tai viljeltiin vain yhtä kasvilajia. Näiden yritysten osalta tilastolomakkeella kysytyt tiedot voitiin tulojen osalta täydentää pelkästään rekisteritietojen perusteella. Näitä tapauksia oli kaikkiaan 2 500 (2 666 vuonna 2009), joten otokseen hyväksytyjen havaintojen määräksi saatiin 6 919 (6 652 vuonna 2009) maatilayritystä. Kadoksi jäi siten 1 790 yrityksen tiedot. Toki näiden katoon sisältyvien maatilayritysten rekisteritiedot on käytettävissä samalla tavalla kuin muidenkin perusjoukkoon kuuluvien yritysten, mutta tilastokyselyn osalta näiden yritysten tiedot puuttuvat. Oheisessa taulukossa katohavaintojen määrää on kuvattu yrityksen omistajan juridisen muodon mukaan.

Otokseen hyväksytyt maatilayritykset ja kato yrityksen juridisen omistajan mukaan

	1. Luonnollinen henkilö	2. Verotusyhtymä	3. Kuolinpesä	4. Muut
1. Hyväksytty	6 113	648	153	5
2. Kato	1 584	132	74	0
Yhteensä	7 697	780	227	5

Otokseen hyväksytyjen yritysten tietoja jouduttiin täydentämään, koska tilastolomakkeella kysytyjä tietoja puuttui joko yhdestä tai useammasta kohtaa. Edellisvuoden kokemuksen perusteella imputointimenetelmäksi valittiin moni-imputointi sen ominaisuuksien, implementoitavuuden ja luotettavuuden takia. Moni-imputoinnissa puuttuvat havainnot imputoidaan kahdella tai useammalla imputoidulla arvolla muodostaen useita täydellisiä aineistoja. Moni-imputoinnin tuottamat täydelliset aineistot analysoidaan käyttäen täydellisille aineistoille tarkoitettuja standardeja menetelmiä, aivan kuten imputoidut aineistot olisivat alun perin olleet täydellisiä aineistoja. Näiden analyysitulosten piste-estimaattien keskiarvo on moni-imputoinnin tuottama piste-estimaatti. Analyysitulosten keskinäinen vaihtelu antaa arvion puuttuvien havaintojen imputoinnin tuottamasta epävarmuudesta, joka yhdistettynä otantavirhettä kuvaavaan varianssiin johtaa yhteen johtopäätökseen mielenkiinnon kohteina olevien estimaattien vaihtelusta.

Tässä tilastossa jokaista imputointiryhmää kohden rakennettiin 50 täydellistä aineistoa. Näiden aineistojen imputoinnissa käytettiin aputietoina mm. verohallinnon ja maaseutuelinkeinorekisterin tietoja. Aineistojen muuttujat logaritmisoiitiin ennen moni-imputointia jotta vinoista jakaumista päästiin mahdollisimman normaalijakautuneisiin muuttujiin. Ennen ensimmäisen aineiston imputointia tehtiin 1 000 simulointia ja imputointien välillä suoritettiin 500 simulointia imputointien stabiloimiseksi. Näiden 50 täydellisen aineiston piste-estimaattien keskiarvoa käytettiin moni-imputointi piste-estimaattina.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Kokonaisaineistojen osalta tiedot perustuvat hallinnon tietorekistereihin, joten aineiston oikeellisuuden valvonta tapahtuu sekä verohallinnon että maataloushallinnon viranomaisten toimesta. Useimmat veroaineiston muuttujat on poimittu verottajan tietokannoista vasta verotuksen valmistumisen aikoihin, joten kyseiset tiedot ovat läpäisseet verovalmistelun. Verolainsäädännöstä johtuen maatalousyrittäjien

eläke- ja tapaturmavakuutusmaksujen kirjaamisessa on eroja maatilayritysten välillä. Kyseiset vakuutusmaksut voidaan kirjata menona joko maatilatalouden 2-lomakkeelle tai henkilöveroilmoitukseen. Maa- ja metsätalousministeriöstä saadut tiedot liittyvät valtaosin maataloustukien hakemiseen, joten annettujen tietojen valvonta tapahtuu EU-lainsäädännön pohjalta. Väärien tietojen antamisesta seuraa sanktio.

Verohallinnon ja maataloushallinnon rekisteritiedot on yhdistetty koneellisesti. Joissakin tapauksissa maatilalan ja oikean oikeudellisen yksikön tiedot eivät välttämättä ole kohdanneet.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilasto julkaistaan vuosittain. Veroaineistot valmistuvat lähes vuoden viiveellä viitevuoden päättymisestä, joten tilaston julkaisuviive on yli vuosi viitevuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tilasto julkaistaan SVT:n Maa-, metsä- ja kalatalous sarjassa. Tilasto julkaistaan Tilastokeskuksen internet-palvelussa ja on sieltä saatavana kokonaisuudessaan ilmaiseksi kaikille käyttäjille. Tilastoaineiston pohjalta voidaan suorittaa myös erityisselvityksiä asiakkaiden omien tarpeiden mukaan. Maa- ja metsätalousyrittäjien taloustilaston otosaineistoja voidaan myös luovuttaa tutkimuskäyttöön käyttölupahakemuksen perusteella. Tietoja ei luovuteta tunnistettavassa muodossa Tilastokeskuksen ulkopuolelle (Tilastolaki 280/2004, Henkilötietolaki 523/1999).

6. Tilaston vertailukelpoisuus

Tilastokeskus julkaisi vuodesta 1973 vuoteen 2004 saakka tätä tilastoa vastaavia tietoja sekä Maatilatalouden yritys- ja tulotilastossa että Maatilatalouden tulo- ja verotilastossa. Vastaavia tietoja on siten saatavissa yli 30 vuodelta. Tosin useat lainsäädännössä ja lähdeaineistoissa tapahtuneet muutokset vaikeuttavat vertailun tekemistä. Seuraavassa eräitä vertailua vaikeuttavia muutoksia:

- vuodesta 1994 lähtien rakennuksista alle 6 000 markan menojäännökset tuli poistaa kerralla
- vuodesta 1995 lähtien suurin osa maatiloista tuli arvonlisäverovelvollisiksi. Tätä edeltävältä ajalta kaikki tulo- ja menoerät sisältävät arvonlisäveron.
- vuodesta 1995 lähtien maitokiintiöt luettiin mukaan maatalouden varoihin
- vuonna 2004 maatalouden verolomake uudistettiin täydellisesti sisällön osalta ja veroaineiston osalta siirryttiin kokonaisaineistoon
- vuodesta 2004 lähtien tilastoyksikkö ja tilaston perusjoukko on määritelty uudella tavalla

Henkilöverotietojen vertailussa on huomioitava seuraavat seikat: vuonna 1993 siirryttiin luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien ansio- ja pääomatulojen osalta erilliseen verotuskohteluun. Yhtymät eivät enää olleet erillisiä verovelvollisia vaan niiden tulo on jaettu vuodesta 1993 lähtien kokonaan osakkaille. Tuolloin vähennysjärjestelmään tehdyt suurimmat muutokset koskivat korkojen vähennysoikeuksia. Muut muutokset koskivat mm. tulolähdejakoja, veronsaajia ja verotusmenettelyä. Tulolähteitä ovat elinkeinotoiminnan tulolähde, maatalouden tulolähde ja henkilökohtaisen tulon tulolähde. Metsätalouden tulo ei ole kuulunut vuodesta 1993 maatalouden kanssa samaan tulolähteeseen, vaan henkilökohtaisiin tuloihin. Tulolähdejaon muutos merkitsi sitä, että tappioita ei voinut enää vähentää toisen tulolähteen tuloista (poikkeuksena kuitenkin pääomatuloista vähennettävät tulolähteen tappiot).

Vertailu muihin samaa ilmiöaluetta kuvaaviin tilastoihin

Tilastokeskuksen julkaisemat Tulonjakotilasto ja Kulutustutkimus ovat otostutkimuksia, jotka sisältävät tulo- ja kulutustietoja eri väestöryhmistä. Näissä tilastoissa maatalousyrittäjät ovat mukana yhtenä sosioekonomisena ryhmänä. Tilastoyksikkönä on kotitalous. Kotitalouden muodostavat kaikki ne henkilöt, jotka asuvat ja ruokailevat yhdessä tai jotka muuten käyttävät yhdessä tulojaan. Tulonjakotilastossa ja Kulutustutkimuksessa on muutamia määritelmäeroja ja lisäksi tiedot saattavat erota otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Tulo- ja varallisuustilasto perustuu verotustietoihin ja se laaditaan rekisteriaineistosta. Tulo- ja varallisuustilaston tilastoyksikkönä on yksityinen henkilö. Tulo- ja varallisuustilaston kuvaama ilmiöalue on suppeampi kuin Tulonjakotilaston tai Kulutustutkimuksen.

Kansantalouden tilinpidon maataloussektoria kuvaavat käsitteet poikkeavat tämän tilaston käsitteistä. Huomattavia eroja syntyy esimerkiksi tukien käsittelyssä, suoriteperusteisuudessa, tutkimuskohteessa ja lähdeaineistossa.

Maatilarekisteri on Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen julkaisema tilasto, joka sisältää tietoja maatilojen lukumäärästä, maankäyttölajien pinta-aloista, omistussuhteista, tuotantosuunnista sekä viljelijöiden ikärakenteesta. Maatilojen peltopinta-alaa mitataan hallinnassa olevan pellon avulla, mikä on vähintään yhtä suuri kuin viljelty pinta-ala. Maatilarekisterin perusjoukkoon kuuluvat sellaiset maatilat, joilla on viljelyksessään vähintään yksi hehtaari peltomaata, tai tilan taloudellinen koko on vähintään yksi eurooppalainen kokoyksikkö (ESU) eli 1200 euroa. Tästä tilajoukosta käytetään myös nimitystä tilastollinen maatilarekisteri. Maatilarekisteri laaditaan pääasiassa maaseutuelinkeinorekisteristä saatavien tietojen perusteella. Tietoja täydennetään tukea hakemattomien tilojen osalta suoralla tilastokyselyllä. Maatilarekisterissä ei ole veromuodollisia vaatimuksia.

MTT Taloustutkimus ylläpitää maatalouden kannattavuuskirjanpitoa, jonka perustuu siihen sitoutuvien viljelijöiden kahdenkertaisiin kirjanpilotietoihin. Mukana on noin 1000 maatalous-, puutarha- ja poroyritystä. Tiloilta kerätään rahatulot ja -menot verokirjanpidosta, viljelytiedot, tuotantomäärät, omaisuudessa tapahtuneet muutokset ja työtuntien määrät. Tiedot kerää ja tallentaa tietojärjestelmään maaseutukeskus ja MTT Taloustutkimus tarkastaa ne ja laskee tiloille tilinpäätökset sekä talouden tunnusluvut.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastossa käytettyjen käsitteiden osalta pyritään noudattamaan verohallinnon käyttämiä käsitteitä siltä osin kun tiedot koskevat veroaineistosta laskettuja tuloksia. Suurimmat erot aikaisempiin maatalouden tulotilastoihin verrattuna on tapahtunut kohdeperusjoukon määrittelyssä. Aiemmin tilaston perusjoukko muodostettiin yksinomaan maatilarekisterin pohjalta, jolloin myös tilastoyksiköstä käytettiin nimitystä maatalousmaatalous. Tässä tilastossa termillä 'maatalous' tarkoitetaan lähinnä paikkaa missä yrityksen tuotanto tapahtuu. Maatilarekisteriin kuulumisen perusteella yritykset jaetaan ns. aktiivisiin ja passiivisiin maatalousyrityksiin. Vaikka tilastollisesta maatilarekisteristä käytetään myös nimitystä 'aktiivitulojen rekisteri', niin siihen kuuluvien tilojen joukossa on myös sellaisia yksiköitä, jotka verottaja tulkitsee ns. harrastetiloiksi ja siten näiden tilojen omistajia ei veroteta maatalouden verolakien mukaan. Maatilarekisteriin kuulumattomia maatalouden verovelvollisia oli yli 70 000. Tästä joukosta käytetään nimitystä 'passiiviyksikkö'. Nämä yksiköt saavat esimerkiksi maatalouden verolain alaisia maan vuokratuloja, josta syystä he joutuvat täyttämään maatalouden 2-verolomakkeen.

Maatalousverotus perustuu ns. kassaperusteiseen tilinpitoon, joten vertailtaessa tämän tilaston tietoja suoriteperusteisesti laskettuihin tuloksiin on muistettava kyseisten kirjanpitoikäntöjen erot.

Lisätietoja

Hannu Maliniemi 09 1734 2796

Vastaava tilastojohtaja:

Leena Storgårds

maataloustilastot@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Maa- ja metsätalousyritysten taloustilasto, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-304X (pdf)